Opinion:

Presentasjon av undersøkelse om svart arbeid 2022

Gjennomført for Skatteetaten juni og august

Prosjektbeskrivelse

OPPDRAGSGIVER

Skatteetaten

Jon Arild Ruud

METODE

Spørreundersøkelse web + individuelle dybdeintervjuer over telefon eller video

FORMÅL KVANT

Kartlegge holdninger og kunnskap om svart arbeid

FORMÅL KVAL

Undersøke om kvalitative funn fra 2020 er uttømmende mtp. å forstå drivere og barrierer for kjøp av svart arbeid

GJENNOMFØRING

April - juni 2022

GJENNONFØRING

August 2022

Om utvalget befolkning

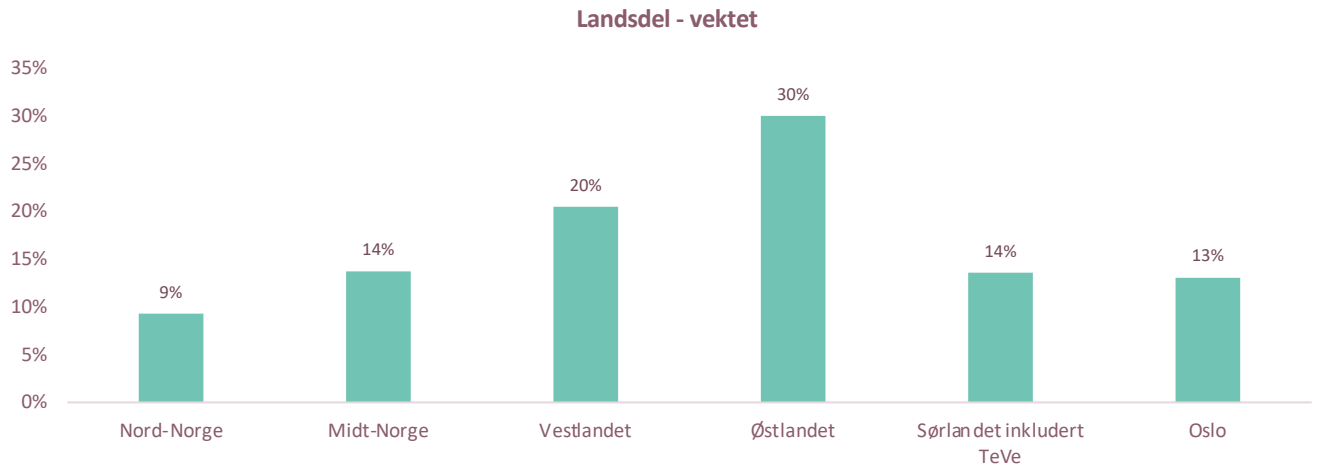

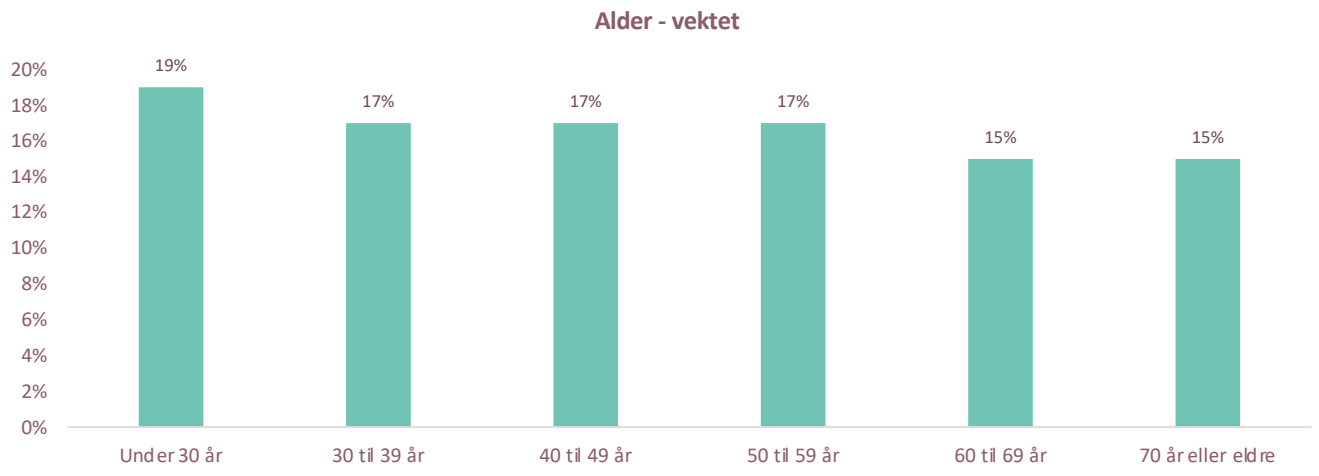

Om utvalget kjøpere av svart arbeid

STILLINGER I UTVALGET

- Sykepleier
- Ingeniør
- Adjunkt
- Ekspedisjonsarbeider
- Energioperatør
- Selger
- Forsikringsrådgiver
- Utvikler
- Miljøarbeider
- Kundeansvarlig
- Lærer
- Avdelingsleder
- Daglig leder
- Mellomleder
- Butikkmedarbeider
- Businesskonsulent

KJØNN & ALDER

13 7

Alder: 25 - 67 år

TJENESTER KJØPT

- Rengjøring
- Håndverkertjenester
- Reparasjoner
- Frisør

LANDSDEL

INNHOLD

1. Kjøp av svart arbeid over tid
2. Kjøp av ulike tjenester
3. Motivasjon og kvalitet
4. Kontroll og tiltak
5. Kjøp av arbeid hvitt
6. Holdninger til svart arbeid

DEL 1

Kjøp av svart arbeid – utvikling over tid

Kjøpt svart arbeid

Har du i løpet av de to siste årene kjøpt svart arbeid? (n=2002)

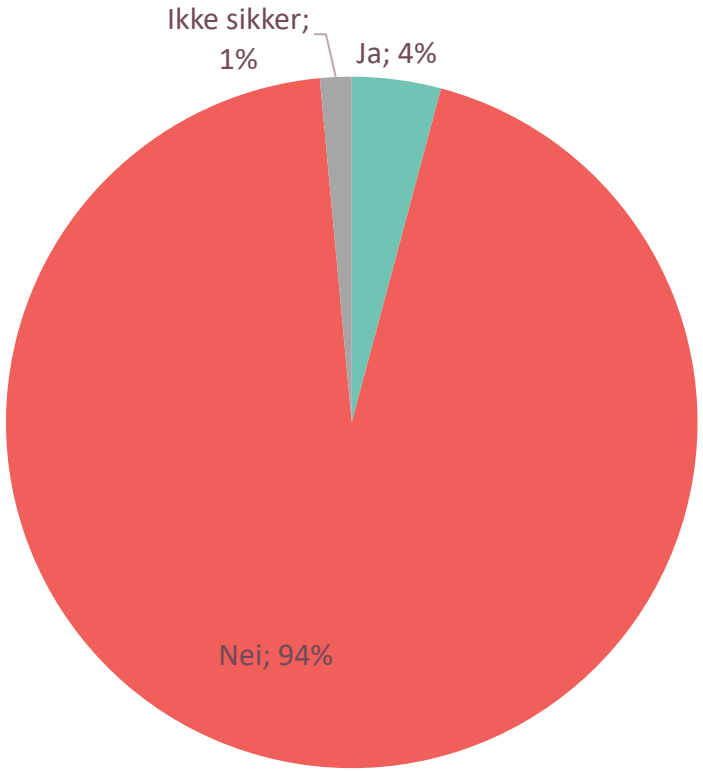

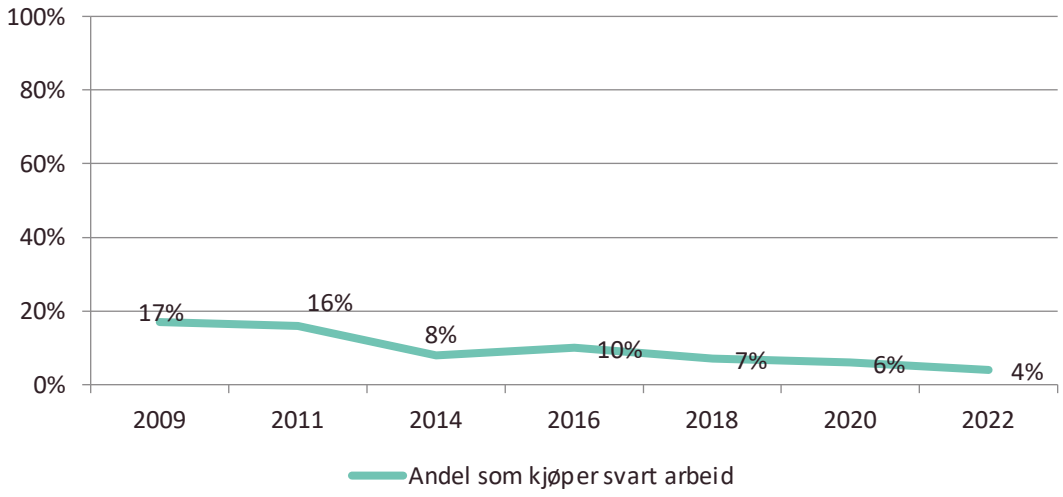

- 4 prosent sier de har kjøpt svart arbeid de siste to årene. Den nedadgående trenden fortsetter og det er stadig lavere andel som svare direkte ja på at de har kjøpt svart arbeid
- Nedgangen fra 2020 til 2022 er statistisk signifikant
- De som plasserer seg selv i sentrum på akse fra politiske venstre til politiske høyre har i større grad kjøpt svart arbeid enn de som plassere seg til venstre

Total andel svart

Svart arbeid kan være “arbeid” som du betaler for kontant uten regning eller kvittering; arbeid der deler av betalingen holdes utenfor eller dersom noen jobber regelmessig for deg uten at dere oppgir betalingen til skattemyndighetene”. Ut fra denne definisjonen, tror du at du har kjøpt svart arbeid i løpet av de to siste årene? (n=2002)

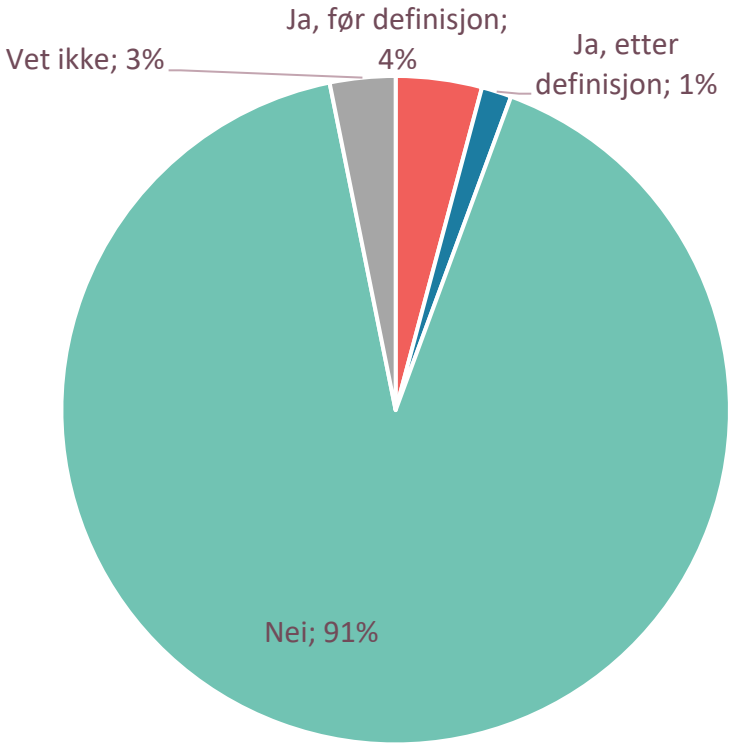

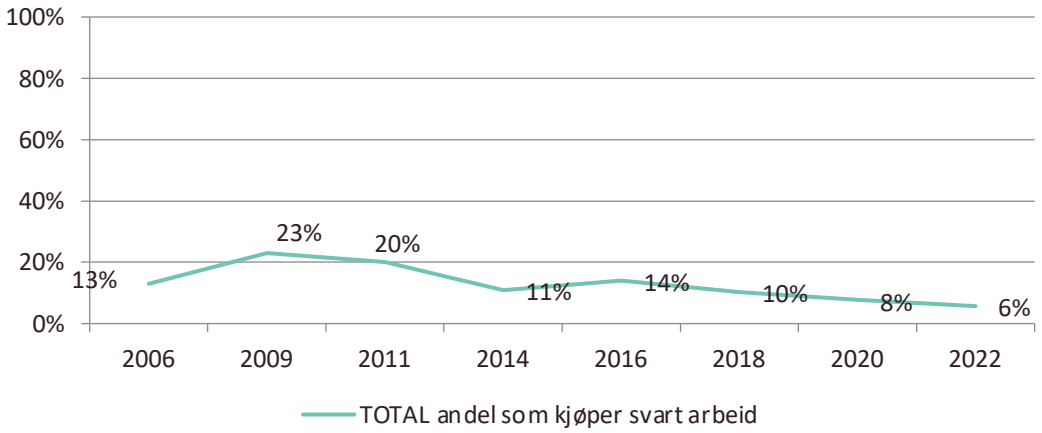

- 4 prosent svarte at de hadde kjøpt svart arbeid uten noen definisjon av hva svart arbeid er
- Blant de som svarte at de ikke hadde kjøpt svart arbeid, er det 1,5 prosent som sier de har kjøpt svart arbeid når de får en definisjon på svart arbeid
- Totalt er det 6 prosent som har kjøpt svart
- Andelen som kjøper svart i 2022 er signifikant lavere enn tidligere målinger

Har kjøpt eller vurdert å kjøpe svart arbeid

Andeler som har kjøpt svart arbeid, vurdert å kjøpe svart arbeid eller ikke kjøpt eller vurdert å kjøpe.

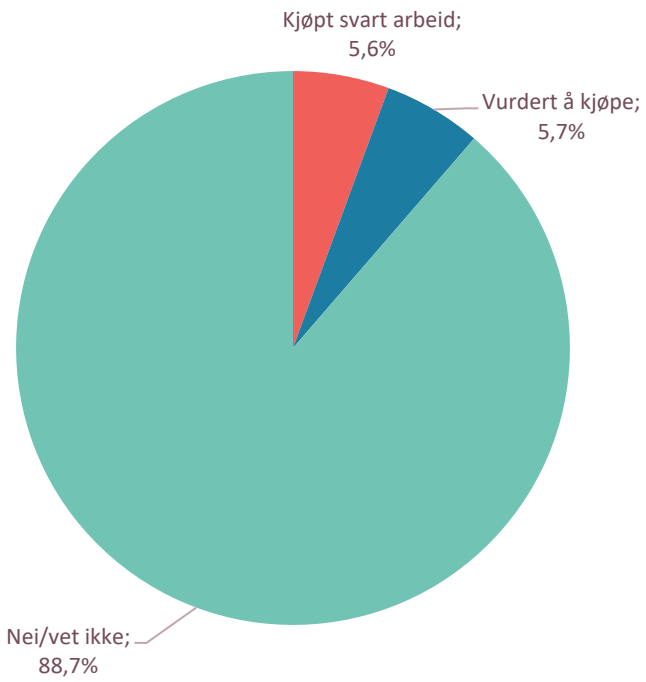

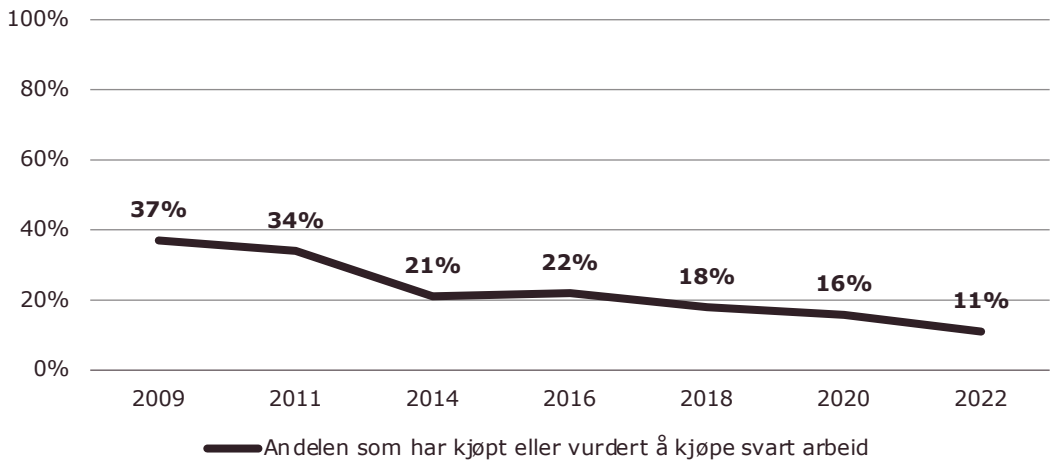

- 11 prosent har enten kjøpt svart eller vurdert å kjøpe svart de siste to årene
- Andelen som kjøper eller vurderer kjøp, går ned fra 2020 og andelen er halvert siden 2016

Kjenner til at andre kjøper svart

Kjenner du noen i din familie, kollegaer, naboer, venner eller andre som i løpet av de siste to årene har kjøpt svart arbeid? (n=2002)

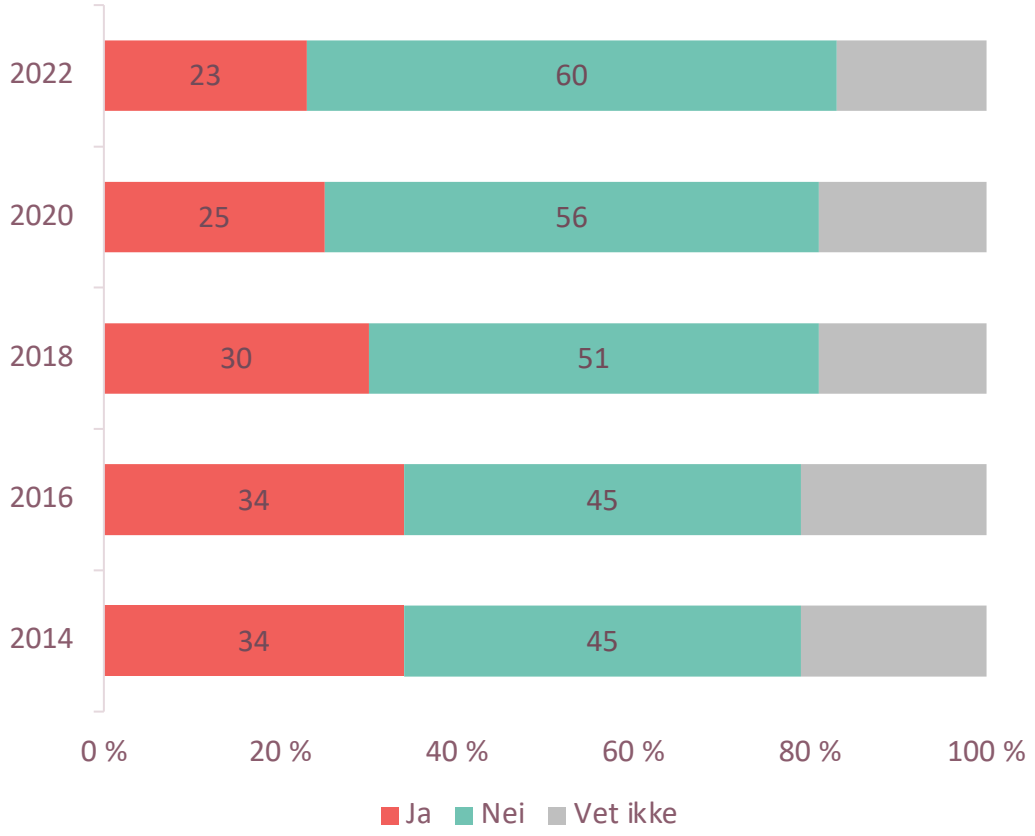

- Andelen som kjenner familie eller venner som har kjøpt svart siste 2 årene holder seg stabil fra 2020 etter en nedgang i tidligere tidsperioder
- Blant de som har kjøpt svart arbeid selv, er det 57 prosent som kjenner andre som også har kjøpt svart (på nivå med 2020 - 59 prosent)
- Blant de som ikke har kjøpt svart er det 20 prosent som kjenner noen som har gjort det (22 prosent i 2020)
- De under 40 år og de med høy inntekt skiller seg noe fra andre ved å i større grad kjenne andre som har kjøpt svart arbeid

Kjøpere av svart arbeid tror «alle» gjør et

Kvalitativ undersøkelse august 2022

- Selv om det bare er en liten andel som kjøper svart arbeid mener utvalget som har kjøpt svart arbeid at «alle» gjør det. De kommer fra familier, nabolag eller lokalsamfunn der svart arbeid angivelig er vanlig.
- Når de blir bedt om å beskrive en typisk kjøper av svart arbeid, svarer deltakerne «alle», «folk flest», «hvem som helst» eller «sånne som meg».
- Det er få referanser til fattige som ikke har råd til å kjøpe hvitt. Heller motsatt. Det hersker en gjennomgående oppfatning om at «de rike» er verst og at alle er glade for å spare noen kroner.
- Som en person fra en bygd hvor angivelig «alle» kjøper svart fordi håndverkere ellers ikke er tilgjengelige sier: *«For tiden har vi ikke en prest i bygda. Men hadde vi hatt det, hadde han garantert kjøpt svart arbeid».*
- Flere kan ikke se for seg en typisk person som *ikke* kjøper svart arbeid. Noen mener en slik person enten er ekstremt risikoavers eller ikke vet hvordan man får tilgang på svarte tjenester.
- Tallene fra juni viser at 23 % av befolkningen kjenner noen som har kjøpt svart arbeid i løpet av de 2 siste årene, noe som støtter kjøpernes inntrykk av at «alle» gjør det.

Viktige kriterier

Hvilke er de viktigste utvalgskriteriene for valg av den som skal utføre en jobb for deg? Kryss av alle relevante alternativ. (n=2002)

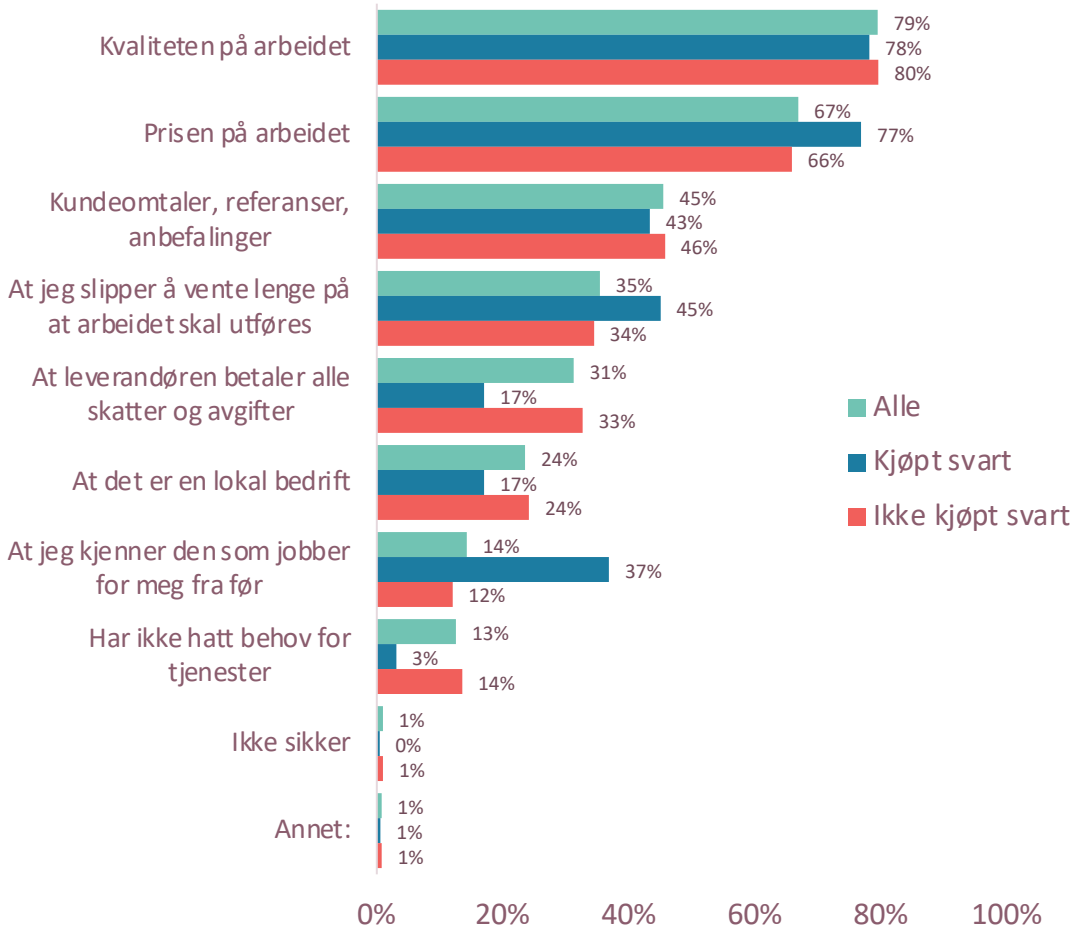

- Kvalitet og pris er de viktigste kriteriene når man skal velge hvem som skal utføre en jobb
- De som har kjøpt svart legger mer vekt på pris enn andre, at de kjenner den som utfører jobben og at de slipper å vente på at jobben utføres
- De som *ikke* har kjøpt svart legger mer vekt på at leverandøren betaler skatter og avgifter

Kjennskap til regler

Kjenner du til at du som privat forbruker kan du betale inntil 6 000 kroner til privatpersoner (ikke næringsdrivende) skattefritt for å hjelpe deg med småjobber i hjemmet? (n=2002)

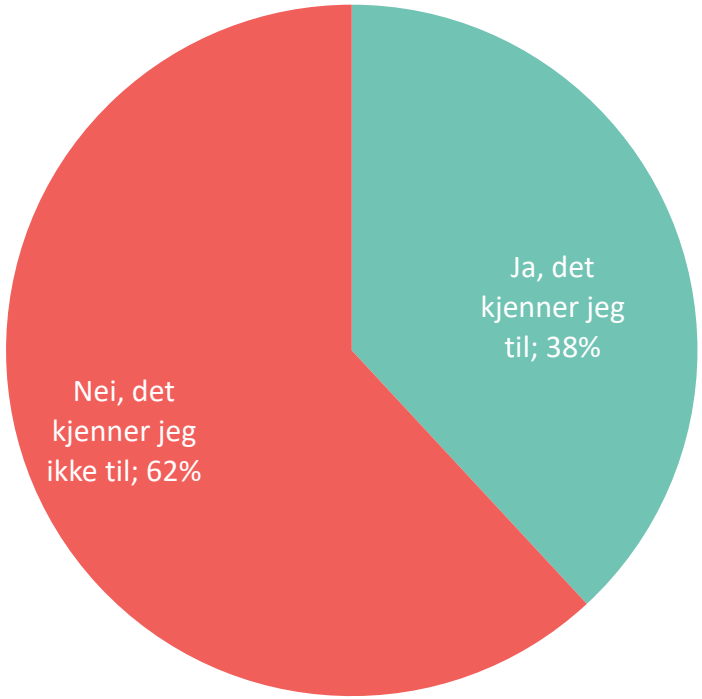

- 38 prosent kjenner til at du som privat forbruker kan betale inntil 6 000 kroner til privatpersoner skattefritt for å hjelpe med småjobber i hjemmet
- Kjennskapen til dette er noe høyere blant de med høy inntekt, men hovedbildet er at kjennskapen fordeler seg likt på ulike undergrupper

Spørsmålet er endret fra 2020, da 45 prosent sa de kjente til at du kan utbetale inntil kr. 60.000 i lønn for lønnsarbeid i hjemmet uten at du må betale arbeidsgiveravgift?

Kjennskap til regler

Kjenner du til at du kan utbetale inntil kr. 60.000 i lønn for lønnsarbeid i hjemmet uten at du må betale arbeidsgiveravgift? (n=2002)

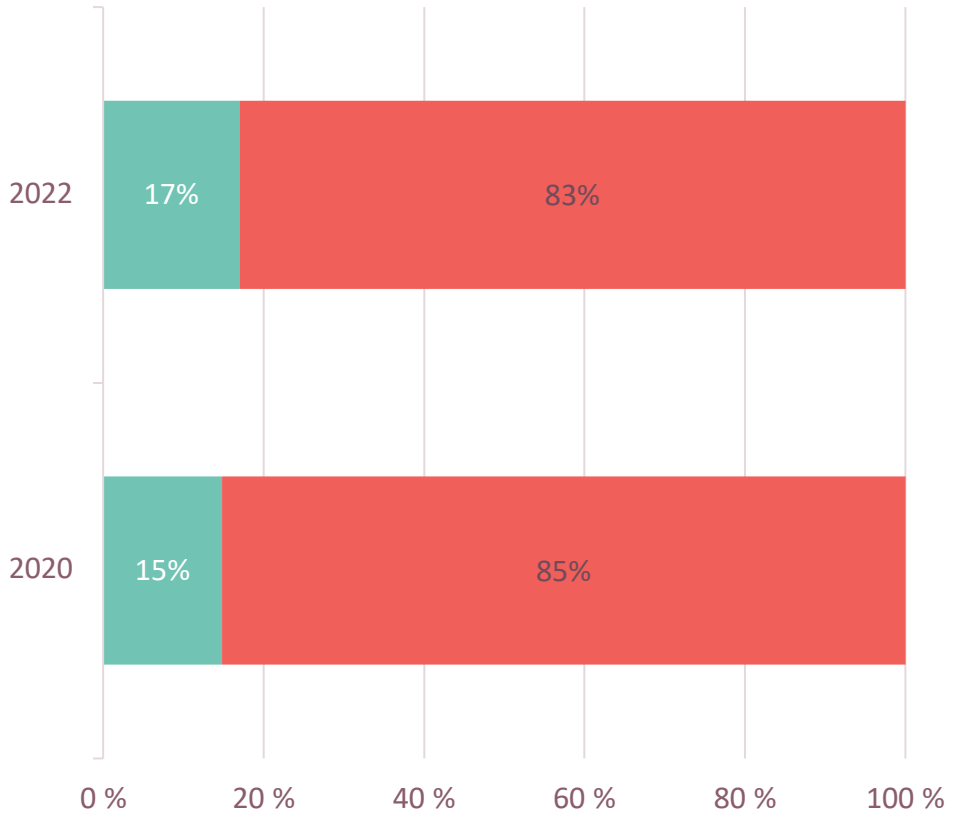

- Mens det er 38 prosent som kjenner til reglene for lønn for arbeid i hjemmet på inntil 6 000 kroner i løpet av et år til en person, er det 17 prosent som kjenner til at man kan betale 60 000 kroner i lønn for arbeid i hjemmet uten å betale arbeidsgiveravgift
- Det er noe høyere andel menn enn kvinner som kjenner reglene, men ellers ingen klare mønstre på bakgrunnsvariabler

Lav kjennskap til regler

Kvalitativ undersøkelse august 2022

- I det kvalitative utvalget kjenner kun et fåtall til regelen om at man kan betale inntil 6000 kroner skattefritt for småjobber i hjemmet.
- Regelen oppfattes ikke som nyttig fordi betaling for vennetjenester ikke oppfattes som svart arbeid. Kjøper man arbeid fra fagfolk gjelder ikke regelen uansett.
- Også regelen om at man kan betale inntil 60 000 kroner i lønn for lønnsarbeid i hjemmet uten å betale arbeidsgiveravgift er ukjent i det kvalitative utvalget og møtes med negative forventninger om at det vil være tungvint å trekke og innbetale skatt på mottakers vegne.
- Manglende interesse for løsningen henger også sammen med en oppfatning om at det er tilbyders ansvar å betale skatt. Som kjøper er man bevisst på at man bidrar til at skatt blir unndratt, men man føler seg ikke veldig ansvarlig. Arbeidsgiveravgift ser ikke ut til å være på den mentale agendaen.

- Ikke mitt ansvar å sjekke andre

Et av temaene i intervjuguiden handler om **hva folk gjør hvis de ikke er sikre på om noe er svart arbeid eller ikke.**

Spørsmålet forutsetter et ønske om å forsikre seg om at arbeidet ikke er svart. **Ingen i utvalget har hatt et slikt ønske eller følt på en slik usikkerhet**. Den svarte transaksjonen har vært uttalt eller innforstått.

Det er en gjennomgående holdning i utvalget at det **ikke er kjøpers ansvar** å sjekke om et firma eller en tjenestetilbyder opererer hvitt eller svart. Tanken om å sjekke registre eller annen dokumentasjon er ikke tilstede.

Mva-registeret oppfattes ikke som relevant for kjøpere av svart arbeid. Tenker primært på unndragelse av skatt, ikke på mva eller arbeidsgiveravgift.

Renholdsregisteret er ukjent i utvalget. Få deltakere bruker svart vaskehjelp. De som gjør det bruker privatpersoner.

HMS-kort er ukjent i utvalget. En deltaker med HMS-kort vet ikke hva det er og bruker det ikke på jobb. Ingen i utvalget har opplevd at hvite arbeidsfolk bærer synlig HMS-kort.

Kjennskap til regler

Har du selv rapportert til det offentlige om lønnsutbetalinger som privat arbeidsgiver (for lønnsarbeid i hjemmet)? (n=2002)

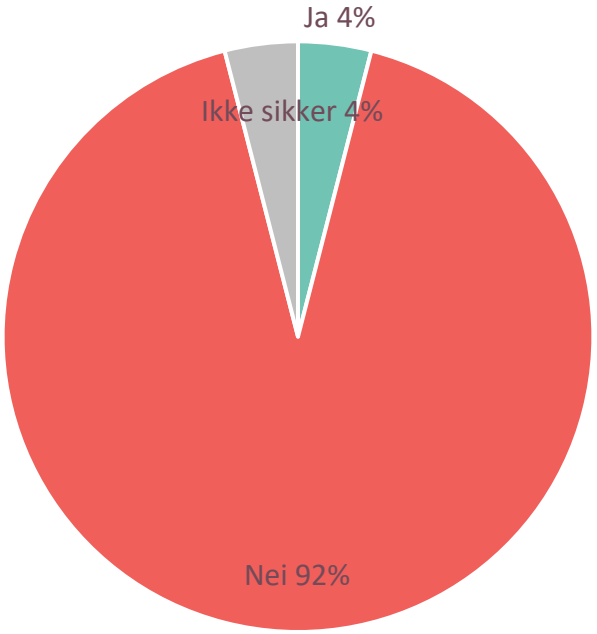

4 prosent har selv rapportert til det offentlige om lønnsbetalinger som privat arbeidsgiver. De under 40 år tenderer til å svare ikke sikker i noe større grad enn eldre, mens de med høy inntekt svarer ja i større grad enn de med lav eller middels inntekt.

Hvordan ble du kjent med ordningen om forenklet innberetning av lønnsarbeid i hjemmet? (n=75 – de som kjenner ordningen)

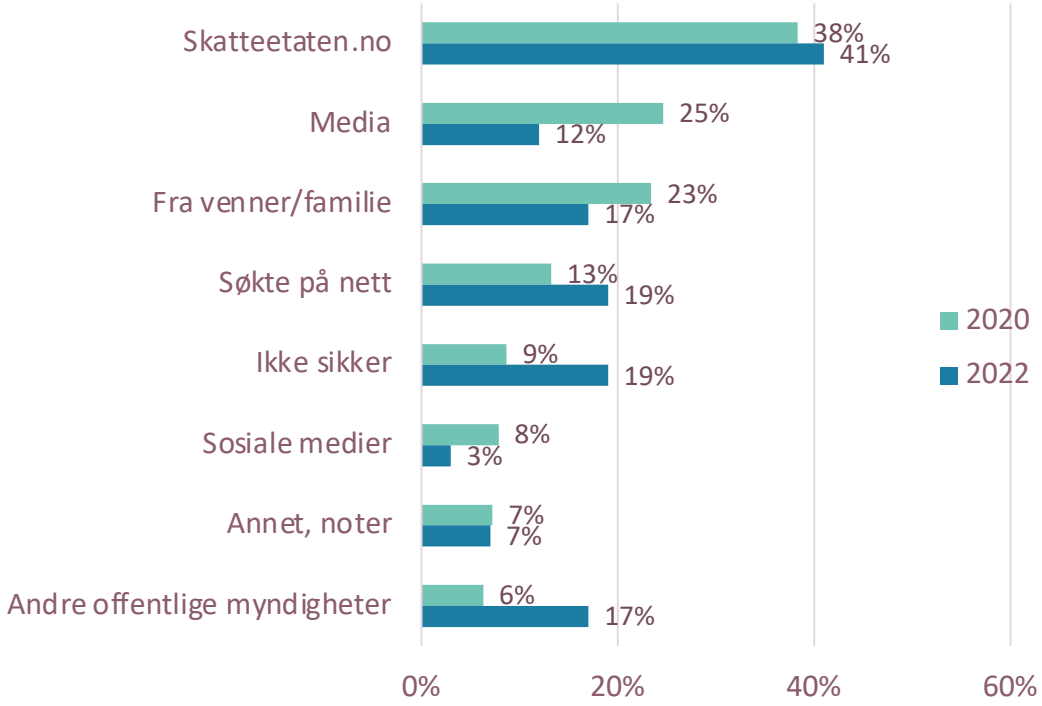

Blant de som har rapportert inntil det offentlige om lønnsutgifter som privat arbeidsgiver, er det fire av ti som har blitt kjent med ordningen på Skatteetaten.no.

Kjennskap til regler

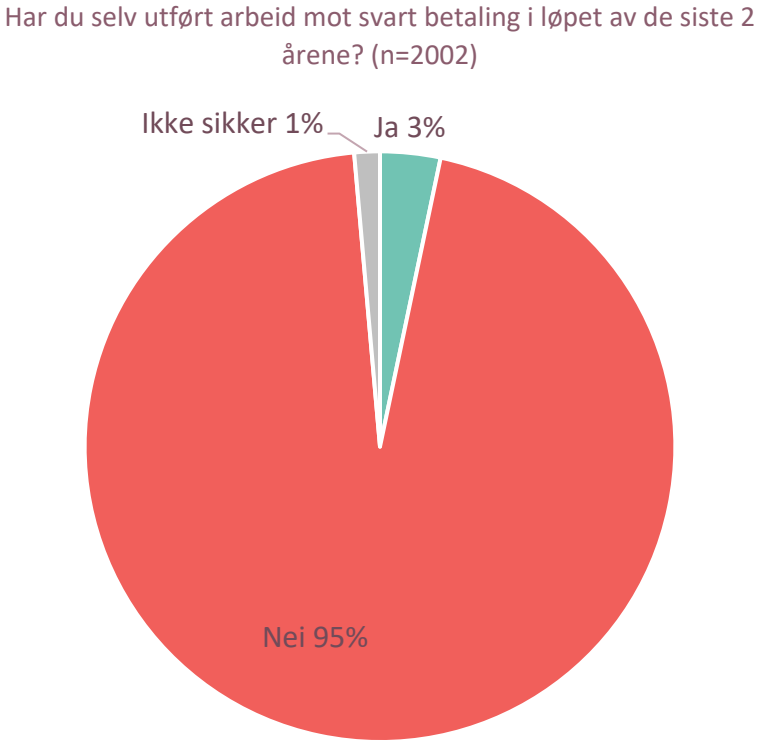

- 3 prosent har selv utført arbeid mot svart betaling (4 prosent i 2020)
- Menn har i større grad enn kvinner gjort det (5 mot 2 prosent)
- Blant de som har kjøpt svart arbeid, er det 16 prosent som selv har solgt svart arbeid. Til sammenligning er det 2 prosent av de som ikke har kjøpt svart som selv har utført arbeid mot svart betaling

DEL 2

Kjøp av ulike tjenester

Kjøp av tjenester

Har du kjøpt noen av følgende i løpet av de siste to årene? (n=2002)

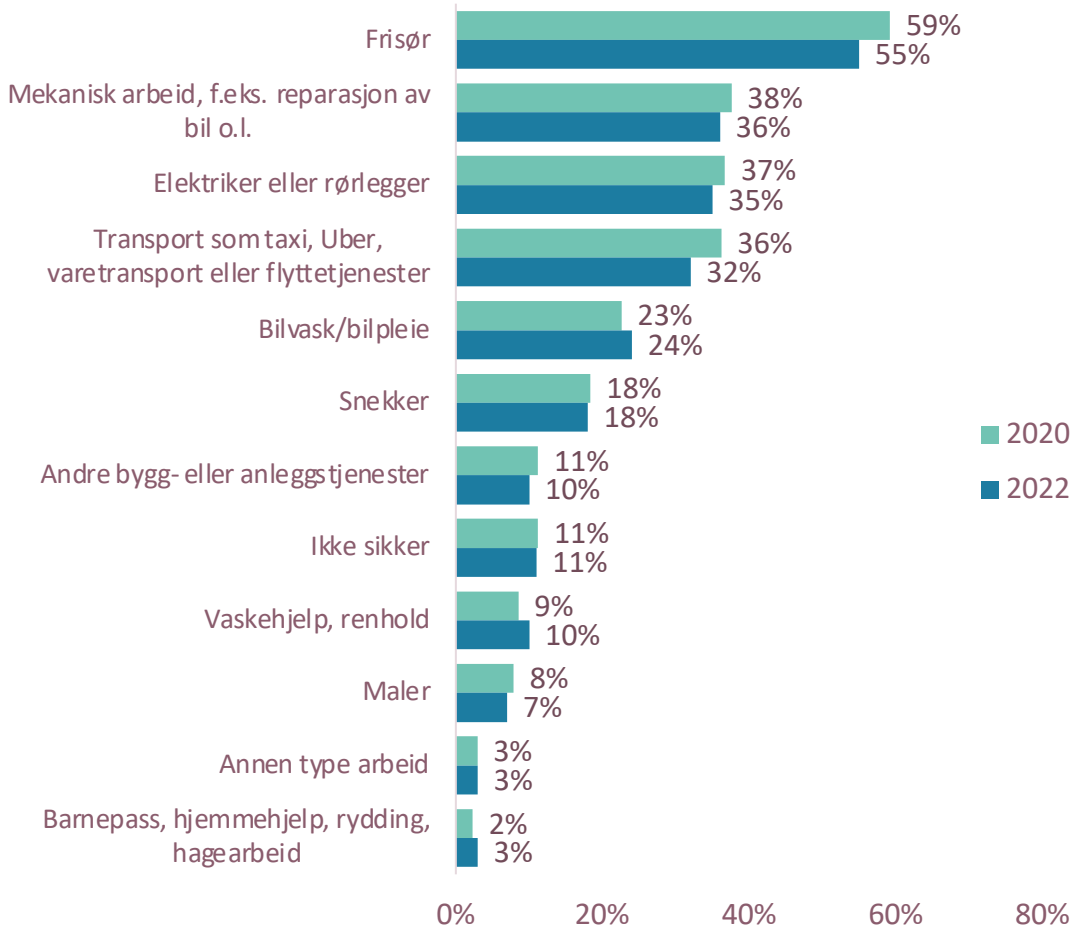

- Frisør er den mest kjøpte tjenesten etterfulgt av mekanisk arbeid, elektriker/rørlegger og transport
- Dette er de samme tjenestene som var mest kjøpt i 2018 og 2020

Kjøp av tjenester – svart eller hvitt

Ble arbeidet kjøpt svart eller hvitt? (n=de som har kjøpt de enkelte tjenestene)

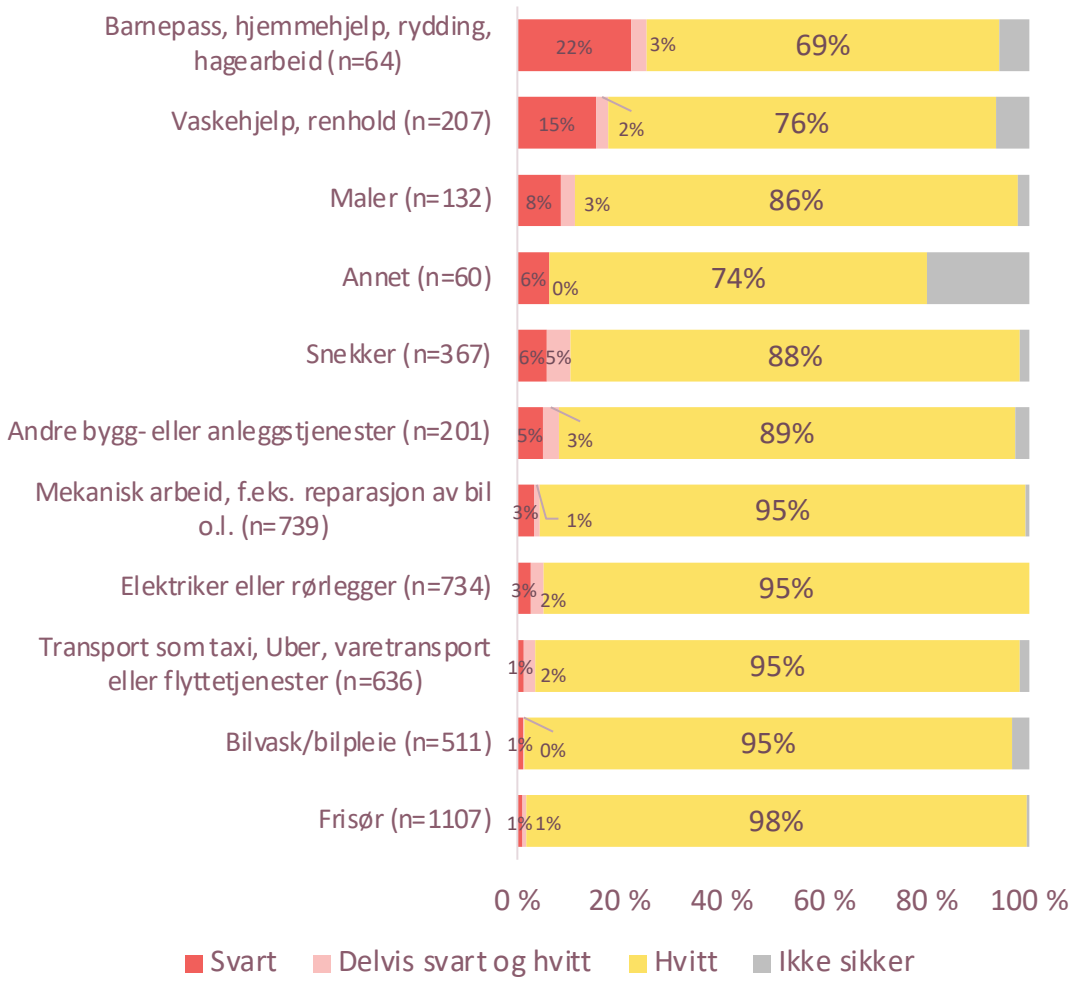

- 22 prosent av de som kjøper barnepass, kjøper dette svart og ytterligere 3 prosent kjøper delvis svart (merk få respondenter - feilmargin +/- 10,6). I 2020 var det 13 prosent som kjøpte dette svart (med kun 2 svarkategorier)
- Blant de som kjøper renhold, er det 15 prosent som kjøper svart og ytterligere 2 prosent delvis svart (14 prosent svart i 2020)
- I figuren til venstre ser vi prosent blant de som har kjøpt den enkelte tjeneste. Ser vi på hele befolkningen, er det mest vanlig å kjøpe snekkerarbeid svart eller delvis svart (1,9 prosent av befolkningen totalt)
- Også renhold og elektriker/rørlegger er blant de mest kjøpte svarte tjenestene i befolkningen totalt (1,8 prosent av befolkningen totalt kjøper helt er delvis svart)
- Blant de som kjøper frisørtjenester er det kun 2 prosent som kjøper svart eller delvis svart. Det er imidlertid mange som kjøper frisørtjenester og andelen i hele befolkningen som kjøper frisørtjenester svart er like stor som andelen av befolkningen totalt som kjøper barnepass svart

Kjøp av tjenester – hvordan skjedde betalingen - vaskehjelp og barnepass fortsatt 21 og 16 prosent som betaler kontant

Hvordan skjedde betalingen for jobben? (n=de som har kjøpt de enkelte tjenestene)

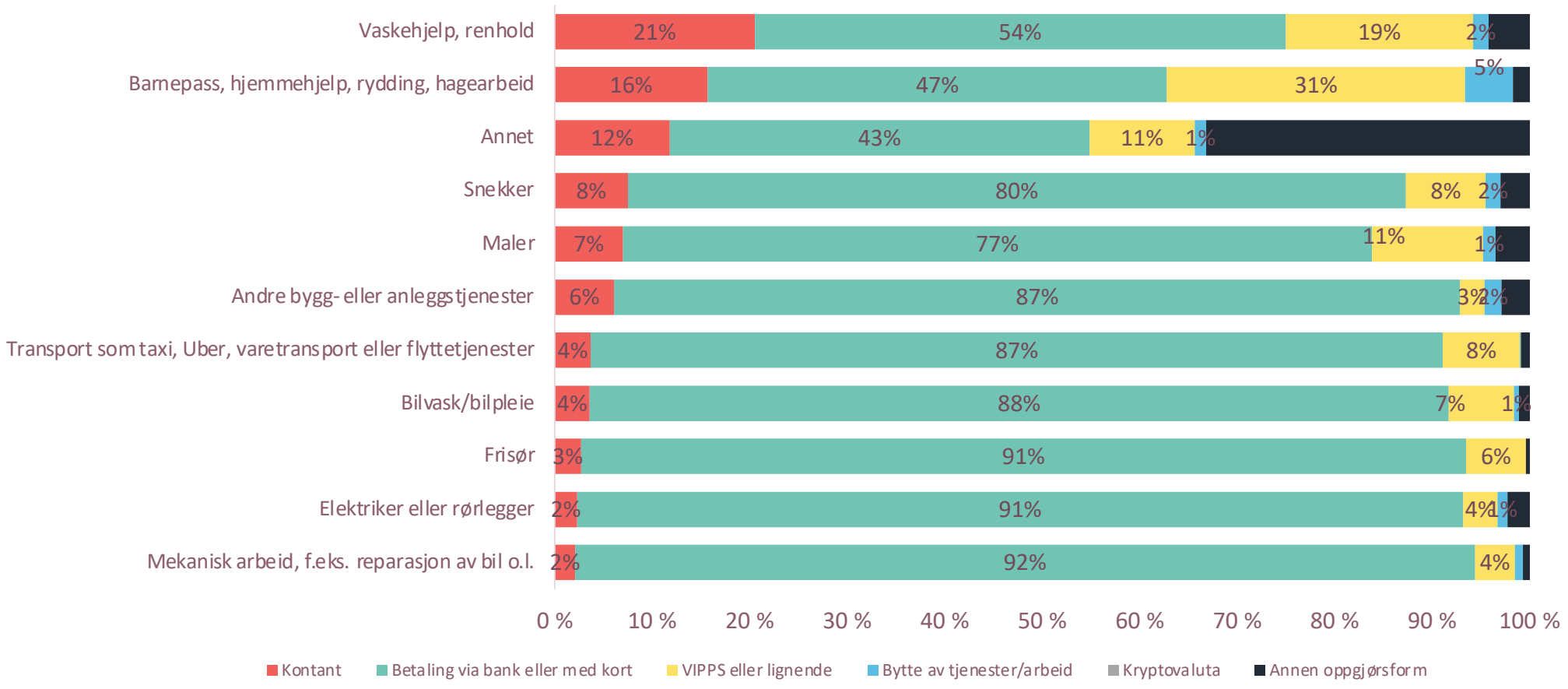

Delvis svart betaling gagner både kjøper og selger

Kvalitativ undersøkelse august 2022

- I det kvalitative utvalget er betaling *kontant uten regning eller kvittering* og *arbeid der deler av betalingen holdes utenom* de vanligste variantene av svart arbeid.
- Betaling uten kvittering avtales vanligvis direkte mellom kjøper og selger/utfører, mens avtaler om at deler av betalingen holdes utenom tilrettelegges av bedrifter.
- Å holde deler av betalingen utenom fjerner to vesentlige barrierer mot kjøp av svart arbeid: Manglende reklamasjonsmulighet og manglende dokumentasjon på faglig utført arbeid.
- Gevinsten for kjøper ved delvis hvitt og delvis svart arbeid er at man får store deler av jobben rimeligere og likevel har garanti og dokumentasjon.
- Gevinsten for selger er dokumentasjon på at timer/arbeid er utført samtidig som virksomheten sparer skatt og arbeidsgiveravgift på deler av oppdraget.

Vipps, tjenester eller gaver foretrekkes som betaling for svart arbeid

Kvalitativ undersøkelse august 2022

- **Kontanter** har tidligere vært den typiske måten å betale for svart arbeid på. Noen forteller om situasjoner hvor de har planlagt uttak av kontanter over tid på ulike steder for at ingen skulle reagere på uttaket.
- For noen fungerer det å betale for svart arbeid på denne måten som en fysisk påminnelse om at jobben ikke er gjort lovlig, noe som kan skape stress og ubehag.
- Respondentene forteller at det i nyere tid har blitt mer aktuelt å bruke **Vipps** for betaling av svart arbeid. De vippser litt og litt fremfor en stor sum og tenker at det er lettere å kamuflere slik at det ikke ser ut som betaling for svart arbeid.
- Det er færre refleksjoner rundt risiko og dårlig samvittighet ved bruk av Vipps enn ved bruk av kontanter. Det føles mer distansert fordi man slipper prosessen med å ta ut kontanter og den fysiske påminnelsen er ikke tilstede på samme måte.
- Andre respondenter forteller at de har betalt for mindre jobber i form av å **gi en tjeneste tilbake** eller **betale i form av gaver**. Dette er typisk tilfeller hvor det er noen man kjenner som har hjulpet til.

Tillegg renhold

Renholdstjenester

De som har kjøpt renholdstjenester har fått noen nye oppfølgingsspørsmål som ikke er stilt i tidligere undersøkelser. På spørsmål om man har sjekket om leverandøren er registrert i Renholdsregisteret, er det 16 prosent som svarer ja. Noe større andel blant de som kjøper hvitt sjekker om leverandør er registrert (signifikant høyere).

Har du sjekket om leverandøren er registrert i Renholdsregisteret? (n=207 - kjøpt renholdstjenester)

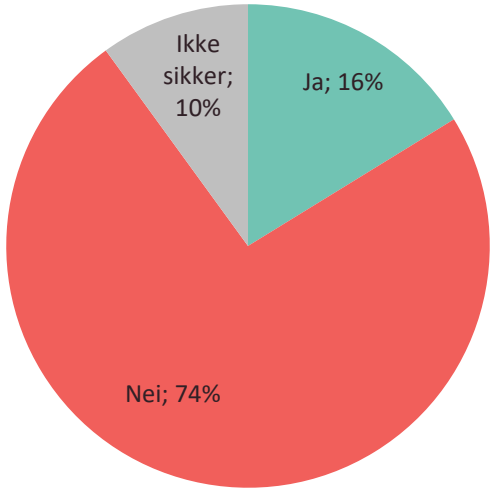

Har du sjekket om leverandøren er registrert i Renholdsregisteret?

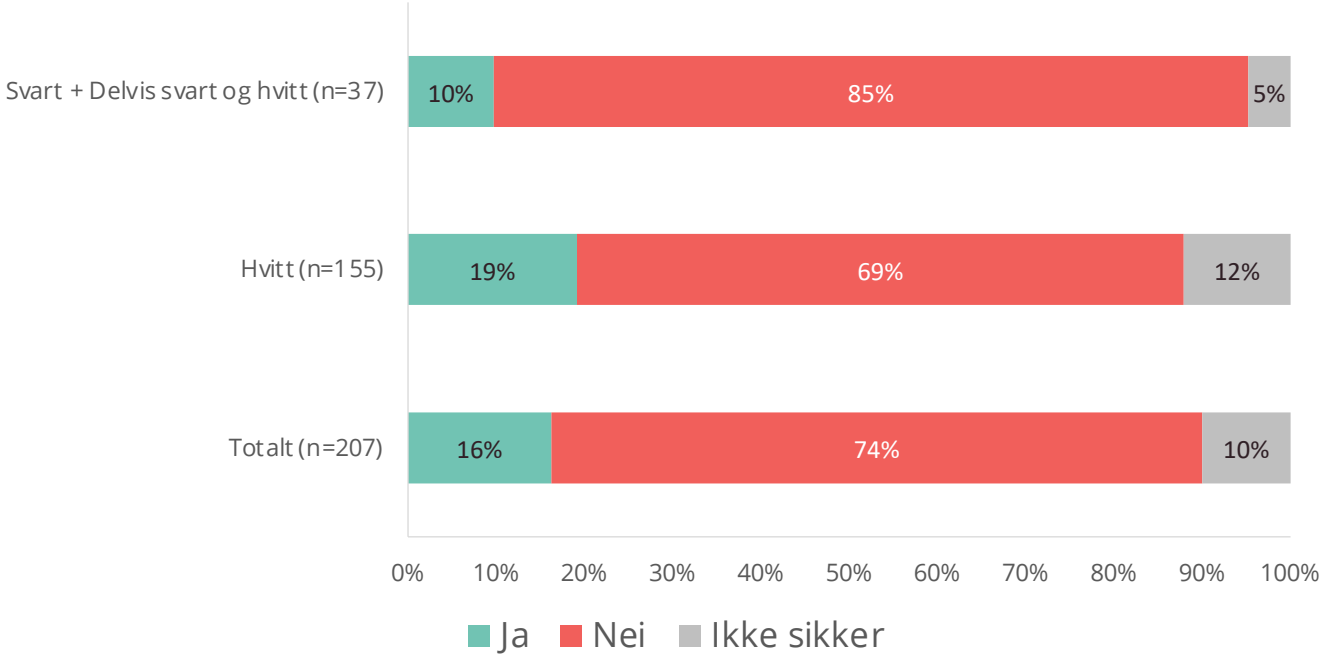

Husker ikke

Oj, det hadde jeg glemt.
Vi betaler jo vaskehjelpen svart.

DEL 3

Motivasjon og kvalitet

Hvorfor kjøpe svart?

Hva er den viktigste begrunnelsen for at du har kjøpt svart arbeid? (n=153 – oppgitt å ha kjøpt svart spørsmål 4, 6 eller 12, eksklusiv delvis svart)

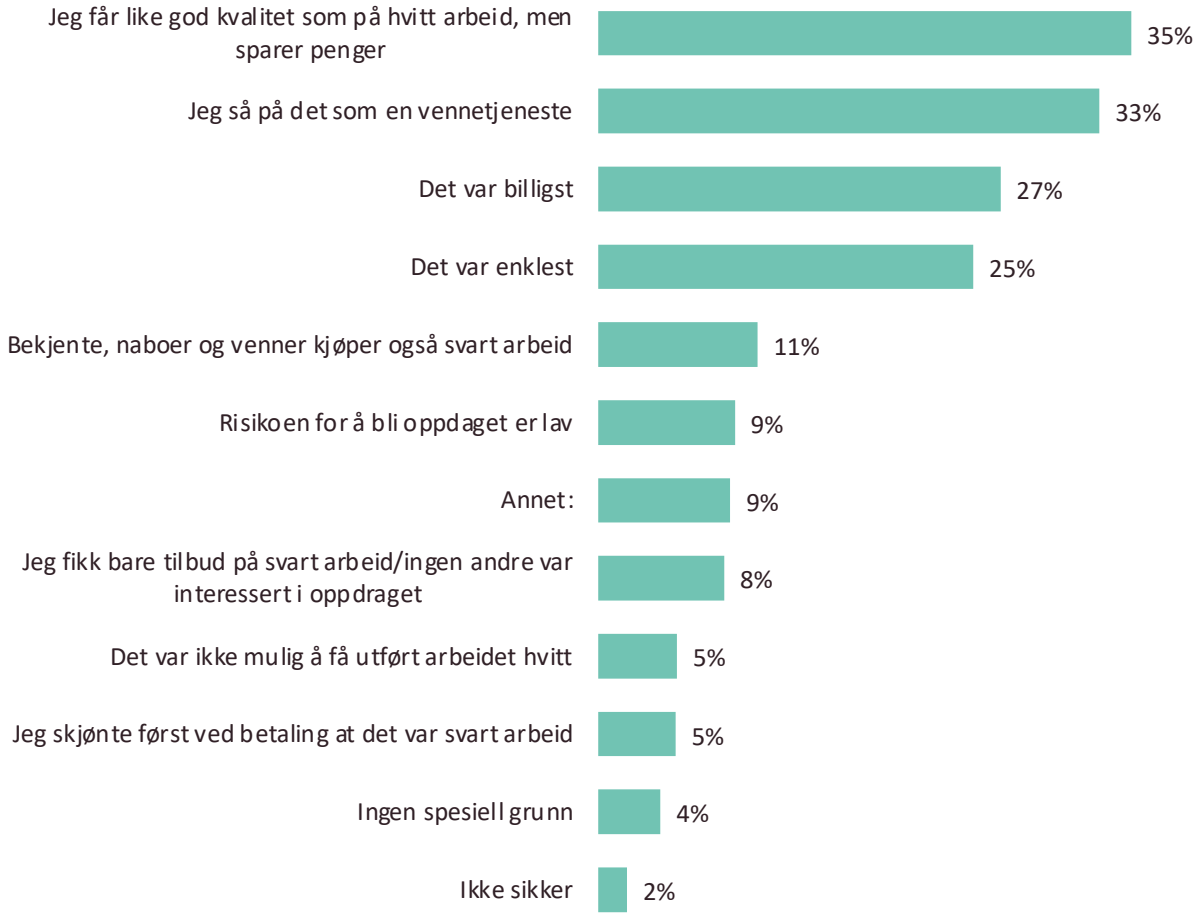

- At man får like bra arbeid som når man kjøper hvitt og samtidig sparer penger samt vennetjenester er de mest vanlige årsakene
- En av fire velger svart fordi det er billigst. Det er i mindre grad en årsak at det ikke var mulig å kjøpe hvitt (5 prosent)

Høyest aksept for enkle jobber man kunne utført selv

Lav aksept

Høy aksept

Svart arbeid i jobbsammenheng

Større jobber og større summer

Ukomplisert oppussing hjemme

Malertjenester i hjemmet

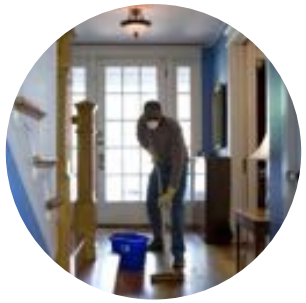

Renhold i hjemmet

Flere faktorer påvirker innstillingen til og sannsynligheten for gjentakende kjøp av svart arbeid

Man er stort sett lovlydig
Det er ikke snakk om de store beløpene og tjenesteyter betaler (stort sett) skatt på dagtid. Da er det vel greit at de kan få litt ekstra inntekt, samtidig som jeg kan spare litt?

Et fritt marked
Folk som er villige til å bruke fritida si på å jobbe ekstra bør ha lov til det. Staten «eier» arbeidstiden vår, men ikke fritiden.

Gjør noen en tjeneste
Unge håndverkere som bygger hus til egen familie har et «legitimt» behov for ekstra inntekt. Det samme gjelder folk på trygd eller andre man vet/antar har dårlig økonomi.

Ikke kriminelt
Egentlig ikke lovlig, men alle gjør det så hvorfor skal akkurat jeg betale mer for samme tjeneste?

Anbefalinger og sosial aksept
Naboer/bekjente bruker tjenesten og anbefaler tilbyderen.

Utfall
Velger svart fordi «alle andre» gjør det, fordi man har fått en anbefaling, fordi man synes man er snill mot de som trenger det og fordi det er billigere.

Opplevd risiko varierer ut fra jobben som blir gjort

Personlig risiko. Ingen tenker at de kan bli tatt for svart arbeid. Dårlig utført jobb og manglende reklamasjonsrett føles mer risikabelt. Flere tenker at de likevel kan klage siden utfører er avhengig av godt rykte. Ofte er utfører også en bekjent. Da vil de kanskje utbedre feil likevel?

Svart elektriker eller **rørlegger** er utelukket for de fleste. Manglende dokumentasjon er risikabelt mtp. forsikring og senere salg. Miks av hvit og svart betaling kan løse dette, men fordrer at det er et firma og ikke privatpersoner som jobber svart.

HMS/skaderisiko. At noen kan skade seg er ikke noe man tenker over. Rettferdiggjøres med at arbeidet ikke innebærer (særlig) risiko. Enkelte mener det ikke er deres problem hvis utfører skader seg. Andre sier de vil tenke seg bedre om neste gang.

Synlighet. Noen vil kun få utført svart arbeid innendørs fordi det er veldig synlig hvis man har arbeidere utendørs på kveldstid eller i helger.

Renhold anses som en risikofri jobb. Noen tenker på om betalingen er rettferdig overfor utfører. Man vil ikke bli oppfattet som en som utnytter arbeidere.

De som kjøper svart arbeid fordi de har lyst – og står for det

Har tatt et valg om å kjøpe svart for å spare penger og rettferdiggjør det både med at *alle andre gjør det* og at de *betaler nok skatt som det er*. Vet at det de gjør ikke er lov, men bryr seg lite og opplever lav risiko for å bli tatt. Tenker at de samfunnsmessige konsekvensene og andre ringvirkninger ikke er store.

Behov oppstår

Tenker fra start at jobben skal gjøres svart – så sant arbeidet ikke krever dokumentasjon.

Research- og kontaktfase

Mer eller mindre uaktuelt å kontakte ulike firma for å få tilbud på jobben gjort hvitt.

Kontakter heller kjente som kan gjøre jobben svart, eller noen som kan sette dem i kontakt med noen som kan gjøre jobben svart.

Velger svart arbeid

Enighet og forståelse fra start om at arbeidet skal gjøres svart.

Ved arbeid som trenger dokumentasjon kan personen som jobber svart gjøre noe hvitt gjennom firmaet vedkommende er ansatt i.

Gjentas

Fornøyde kunder kjøper igjen og anbefaler utfører til andre.

Risikoen for å bli tatt oppleves som mer eller mindre ikke-eksisterende, særlig for mindre jobber. Svart arbeid vil gjentas uten noe mer ettertanke.

De som har kjøpt svart, men er ukomfortable med det

Føler at de har måttet ty til svart arbeid pga. plutselige behov, dårlig økonomi eller manglende tilgang til hvitt arbeid. Har blitt mer opptatt av negative konsekvenser av svart arbeid for samfunnet over tid, men reflekterer lite rundt individuelle konsekvenser. Lite til ingen kunnskap om regelverk.

Behov oppstår

Lystbetont: Pusse opp et rom eller få malt huset i løpet av sommeren, men har ikke tid/ork/evner til å gjøre det selv.

Nødstilfelle: Bilen trenger reparasjon og må fikses snarest fordi man er avhengig av bil.

Research- og kontaktfase

Noen sjekker priser hos firma, men synes hvitt er for dyrt.
3 innganger til svart arbeid: Bekjente anbefaler noen som kan gjøre jobben svart; bekjente tilbyr seg å gjøre jobben svart; man tar selv kontakt med noen man vet kan gjøre jobben svart.
Kjentes erfaringer med firma/person er vel så viktig som pris og tilgjengelighet.

Velger svart arbeid

Ved akutt behov tyr man fort til svart arbeid. Privatpersoner utfører som regel jobben raskere enn et firma, typisk i tilfeller knyttet til bil.

I andre tilfeller trenger man å få en jobb gjort, men opplever at man ikke har råd til å gjøre det hvitt. Rettferdiggjør med at andre gjør det og at det er tilbyders problem om man blir tatt.

Gjentas

God følelse av å spare penger og få jobben gjort raskt og lettvint. . Men føles litt ubehagelig. Må betale i kontanter eller via Vipps, noe som føles ulovlig. Har ingen garanti på jobben. Vil egentlig ikke være en person som bryter loven.

Forskjell på *en som bryter loven (*ikke helt bra*)* og *lovbryter* (kriminell).

DEL 4

Kontroll og tiltak

Tiltak for å redusere svart arbeid

Hvilke tiltak tror du er best egnet for å redusere private personers kjøp av svart arbeid? (n=2002)

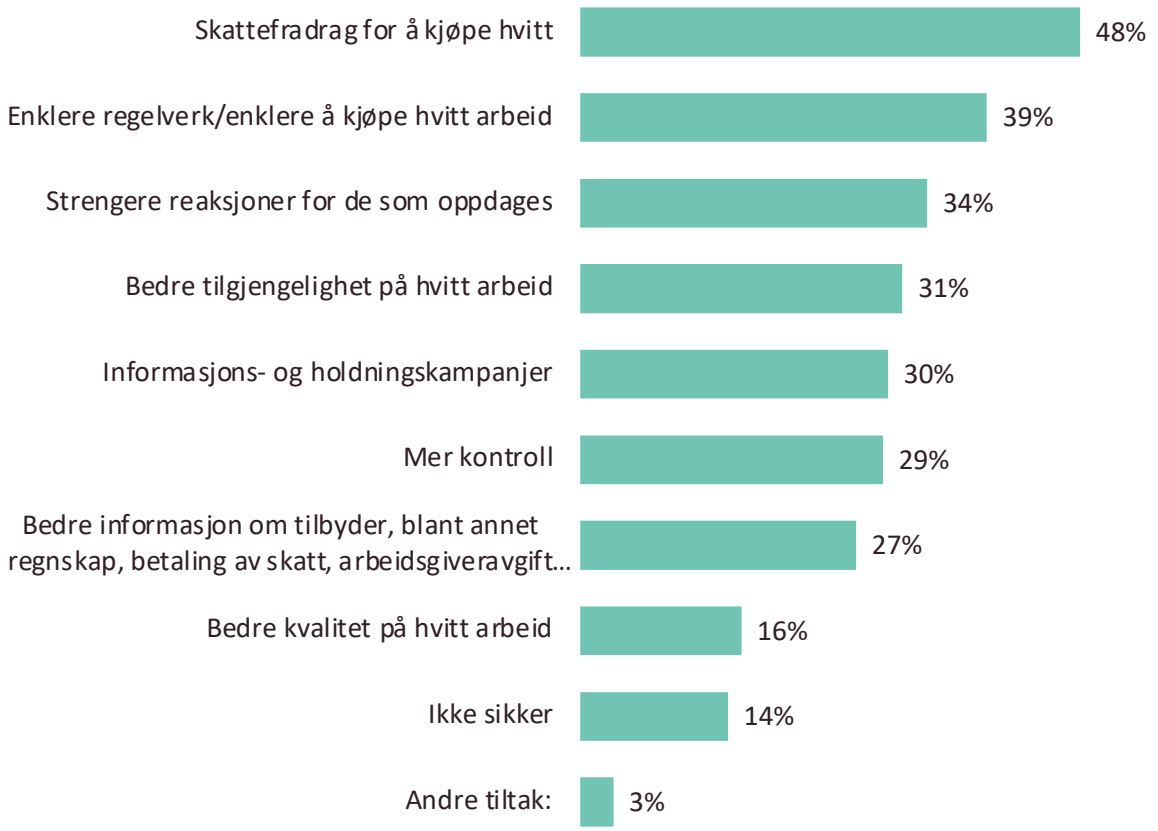

- Fordeler i form av skattefradrag samt å gjøre det enklere å kjøpe hvitt er de mest valgte tiltakene for å redusere svart arbeid. Dette er de mest populære alternativene i 2018, 2020 og 2022
- 27 prosent mener at bedre informasjon om tilbydere i form av regnskap og skattebetaling vil være et godt tiltak (var 26 prosent i 2018 og 30 prosent i 2020)
- De under 30 år skiller seg fra eldre ved å legge mer vekt på bedre informasjon om tilbyder, bedre tilgjengelighet på hvitt arbeid og bedre kvalitet på hvitt arbeid

Tiltak for å redusere svart arbeid

Hvilke tiltak tror du er best egnet for å redusere private personers kjøp av svart arbeid? (n=2002)

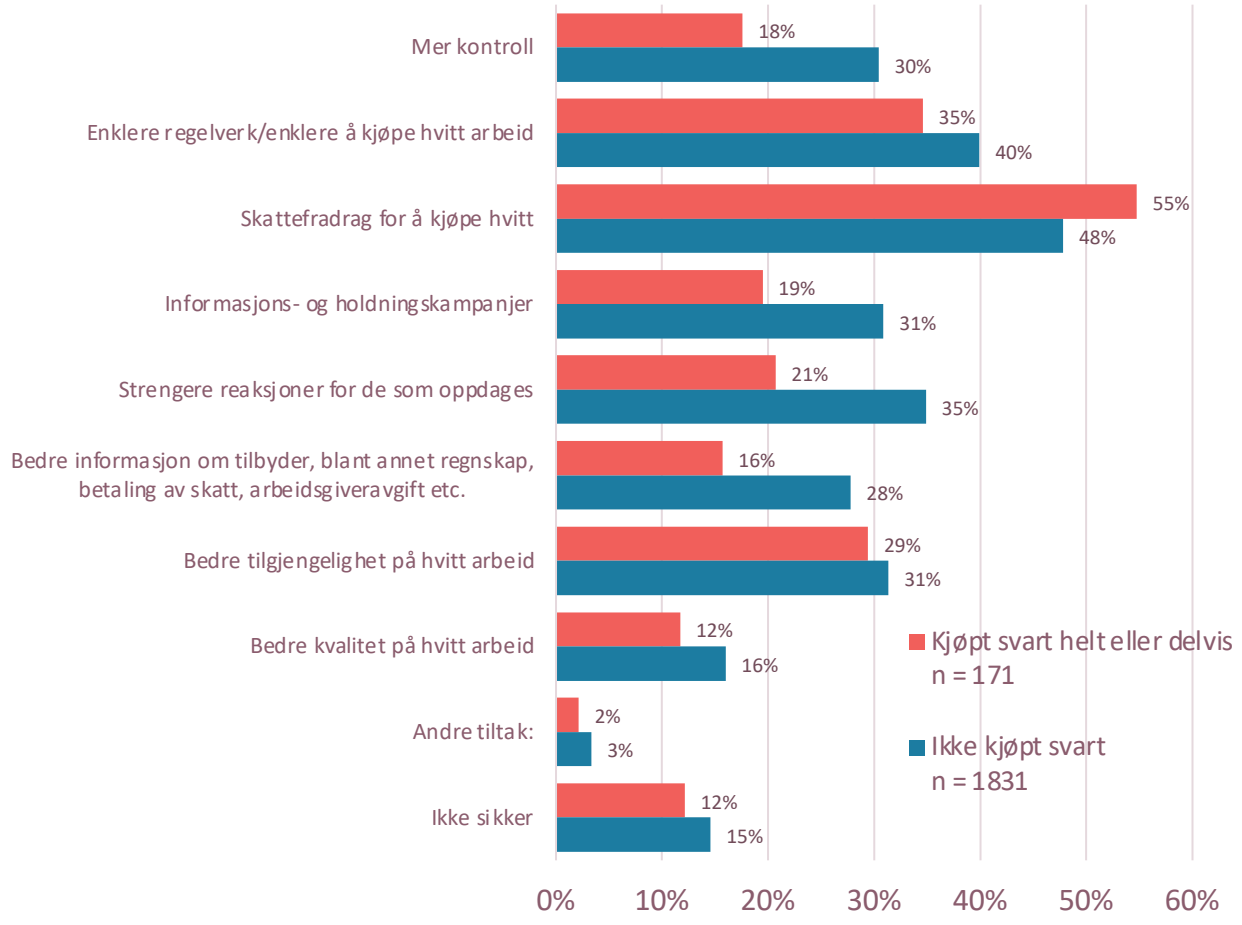

- Skattefradrag velges i størst grad både blant de som kjøper svart og de som kjøper hvitt (ikke signifikant forskjell)
- De som kjøper hvitt er mer opptatt av strengere reaksjoner mot de som oppdages, mer kontroll, holdningskampanjer og bedre informasjon om tilbyder. Disse forskjellene mellom de som kjøper svart og de som kjøper hvitt, fant vi også i 2020

Tiltak for å redusere svart arbeid

Hvilke tiltak tror du er best egnet for å redusere private personers kjøp av svart arbeid? (n=2002)

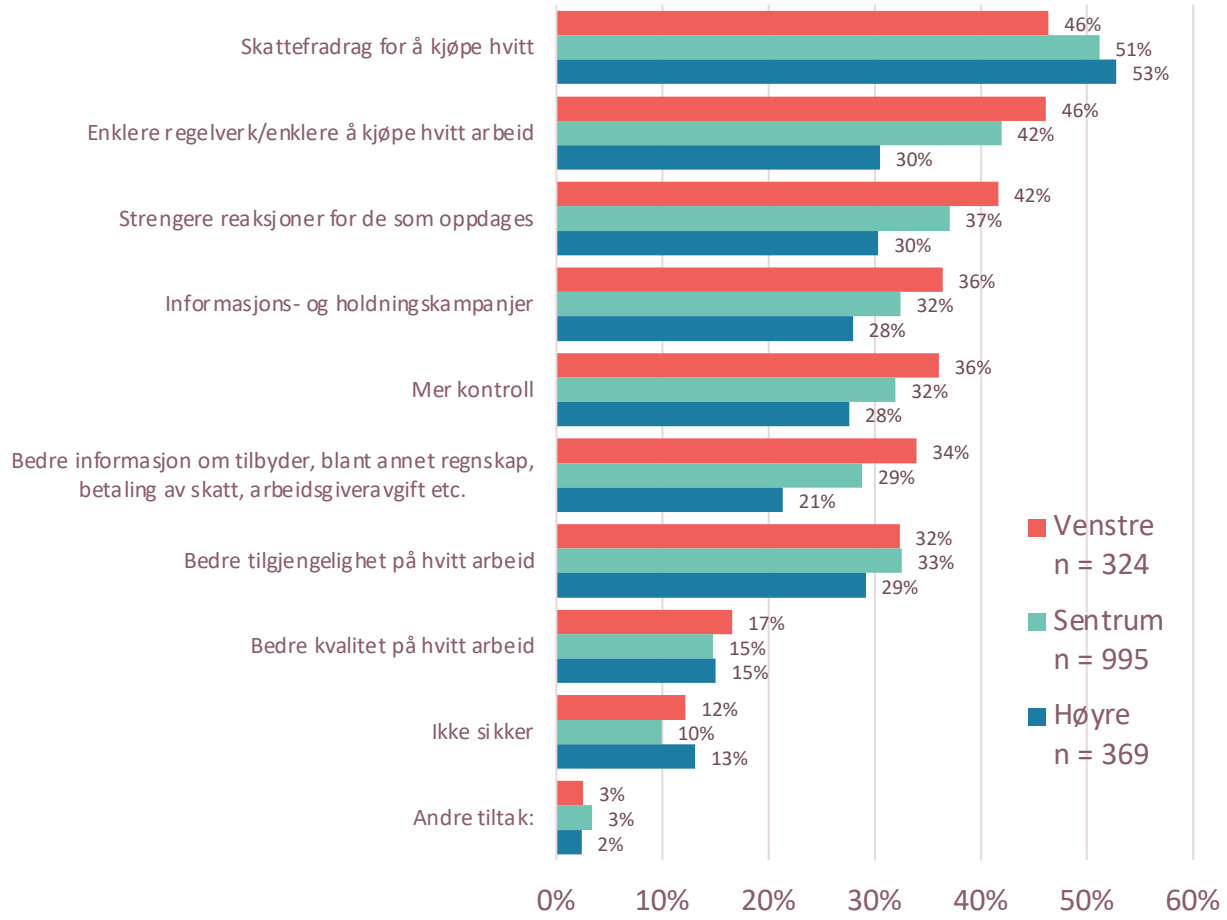

- De som plasserer seg politisk til venstre, legger mer vekt på kontroll, holdningskampanjer, sterkere reaksjoner, bedre informasjon om tilbyder og enklere regelverk enn de som plasserer seg til høyre

Enkelt å vite om det er svart?

Hvor enkelt eller vanskelig synes du det er å vite om arbeidet som utføres for deg er svart eller hvitt? (n=2002)

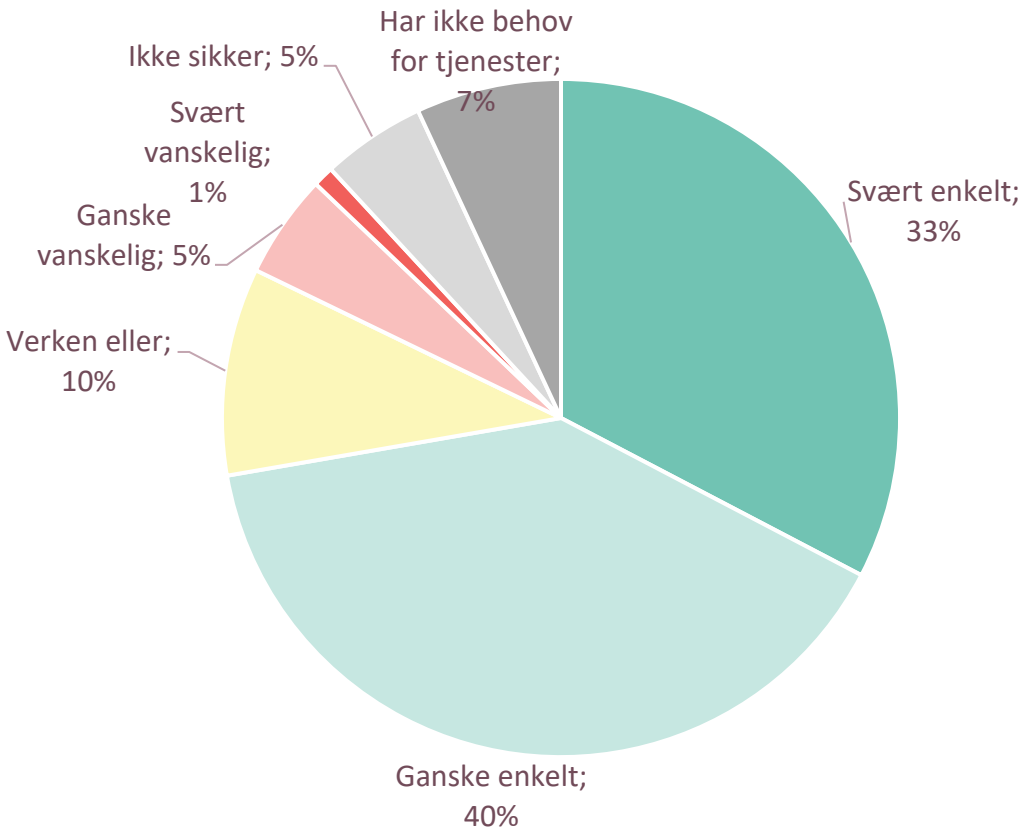

- De aller fleste mener det er enkelt å vite om arbeidet som utføres for dem er svart eller hvitt
- 6 prosent mener det kan være vanskelig å vite (svært eller ganske vanskelig)
- De under 40 opplever det i noe større grad som vanskelig, selv om forskjellene i aldersgruppene ikke er dramatiske
- De med høy inntekt og de som plasserer seg politisk til høyre, opplever det som enkelt i noe større grad enn andre

Usikker på om det er hvitt?

Har du opplevd noen av de følgende situasjonene i forbindelse med tjenester du har kjøpt/ønsket å kjøpe i løpet av de siste to årene? (n=2004)

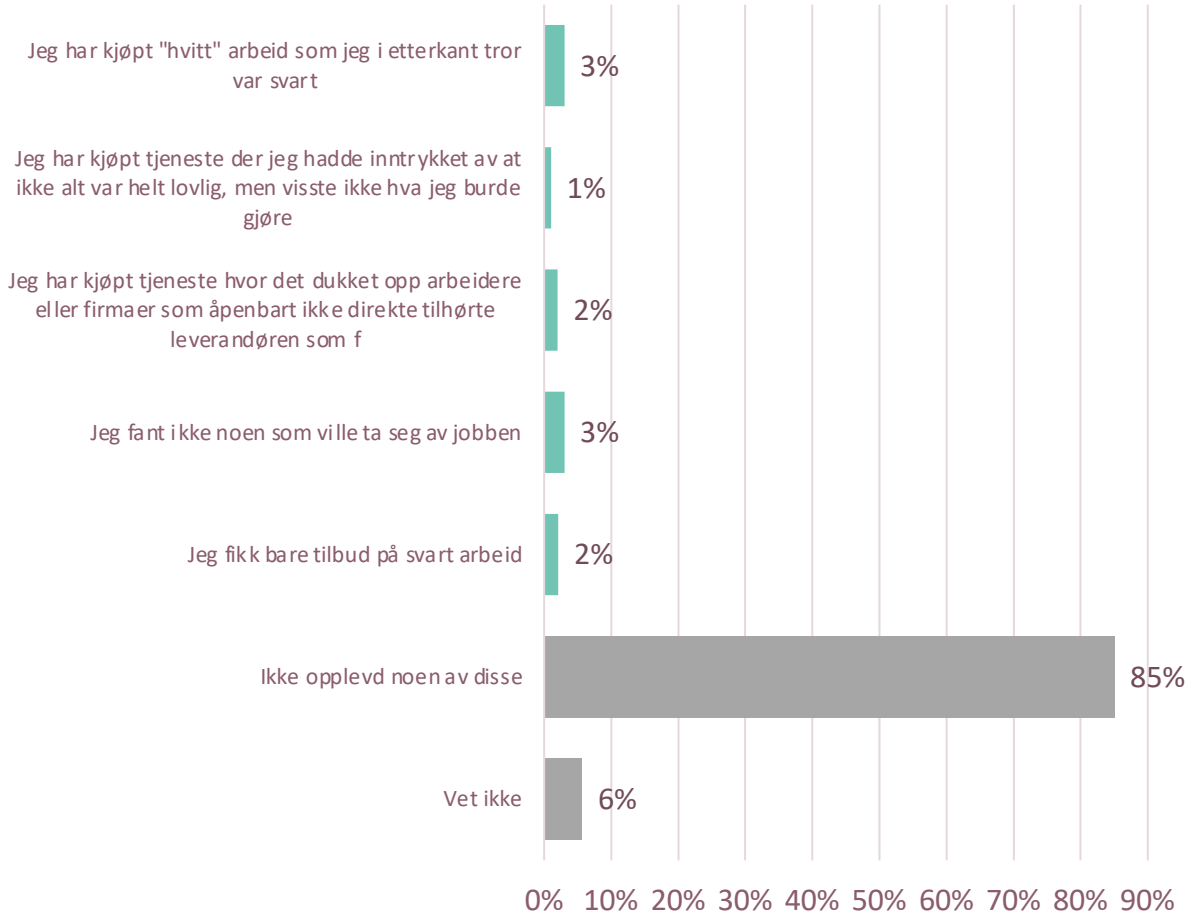

- Tre prosent har opplevd å kjøpe arbeid hvitt som de i etterkant tror var svart
  - Tilsvarende var 5 prosent i 2018 og 4 prosent i 2020
- Når de blir spurt om årsaken til at de tror dette er det i stor grad mangel på kvittering samt kontantbetaling eller Vipps

Hvor søker man informasjon?

Hva gjør du for å finne ut om arbeidet som utføres for deg er svart eller hvitt? (n=2002)

- Søk på nett er den vanligste måten å sjekke om arbeidet gjøres hvitt eller svart
- 25 prosent spør den som gjør jobben, mens 2 av 10 sjekker regnskapstall og/eller kundevurderinger
- 9 prosent gjør ingenting for å finne ut om det er svart eller hvitt, ned fra 16 prosent i 2020
  - Kvinner søker i større grad en menn på nett, mens menn bruker magefølelsen i større grad enn kvinner
  - Å sjekke kundevurderinger og å høre med andre er noe mer vanlig blant de yngre aldersgruppene

DEL 5

Hvitt arbeid

Hvorfor kjøpe hvitt?

Hva er de viktigste begrunnelsene for at du har kjøpt hvitt arbeid de to siste årene? (n=1724 har kjøpt tjenester hvitt siste to årene)

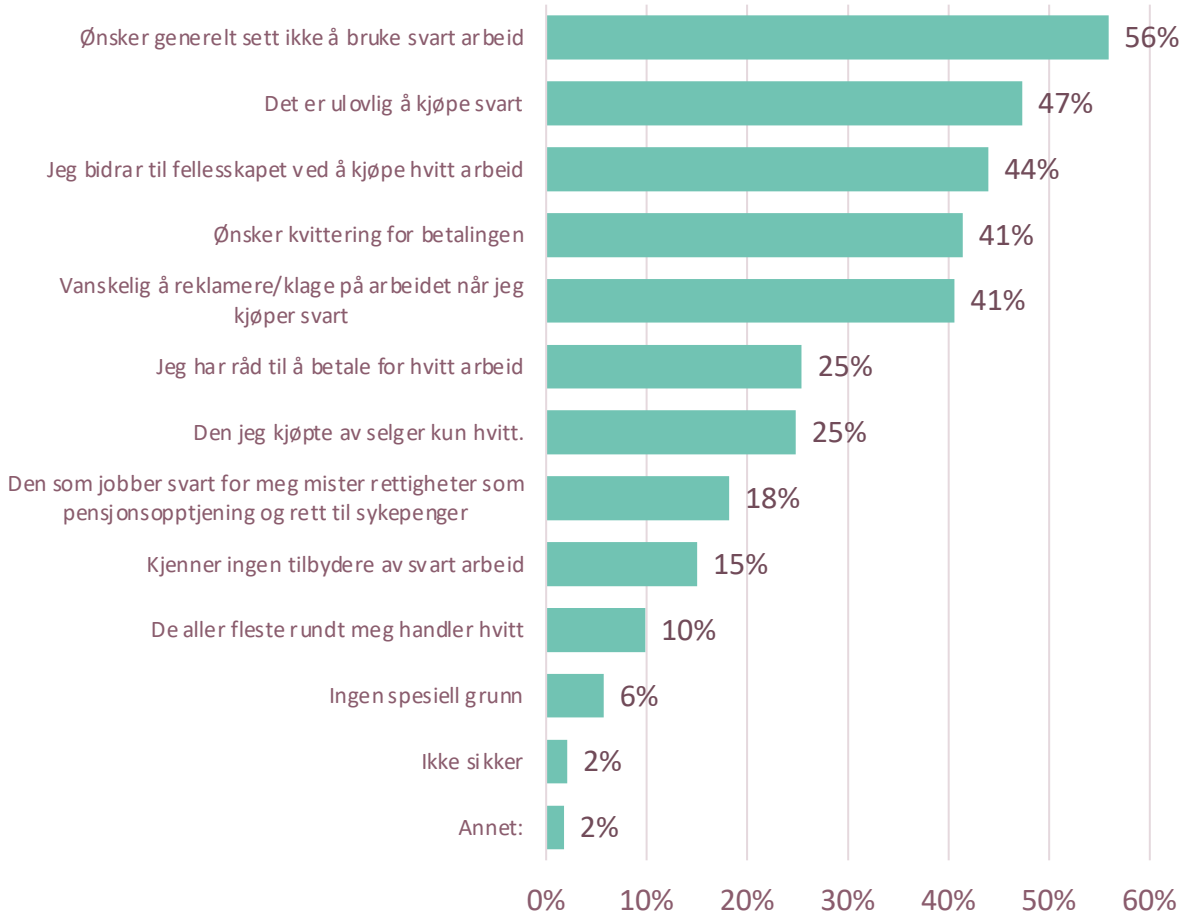

- Den vanligste årsaken til å ikke kjøpe svart arbeid er at man generelt ikke ønsker å kjøpe svart, ønske om å bidra til fellesskapet og at det er ulovlig
- Dette er det samme bildet som i tidligere undersøkelser
  - Blant kvinner er det en noe vanligere årsak å tenke på pensjonsrettigheter og sykepenger, mens menn i større grad har som årsak at de har råd til å betale hvitt. Videre oppgir kvinner i større grad at det er ulovlig, kjenner ingen tilbydere og ønsker ikke bruke svart arbeid. Menn svarer i noe større grad at tilbyder bare selger hvitt
  - De under 30 år oppgir ingen spesiell grunn i større grad enn eldre, mens de eldre tenderer til i større grad å legge vekt på at de ønsker kvittering og at de generelt ikke vi bruke svart arbeid
  - Politisk er det et klart skille på forholdene som handler om sykepenger / pensjonsrettigheter og bidra til fellesskapet, som de på venstresiden legger mer vekt på enn de på høyresiden

DEL 6

Holdninger til svart arbeid

Akseptabelt å kjøpe svart arbeid?

I hvilken grad synes du det er akseptabelt å kjøpe eller tilby svart arbeid?
Vi ber deg svare på en skala fra 1 til 5, der 1=aldri akseptabelt og 5=alltid akseptabelt
(n=2002)

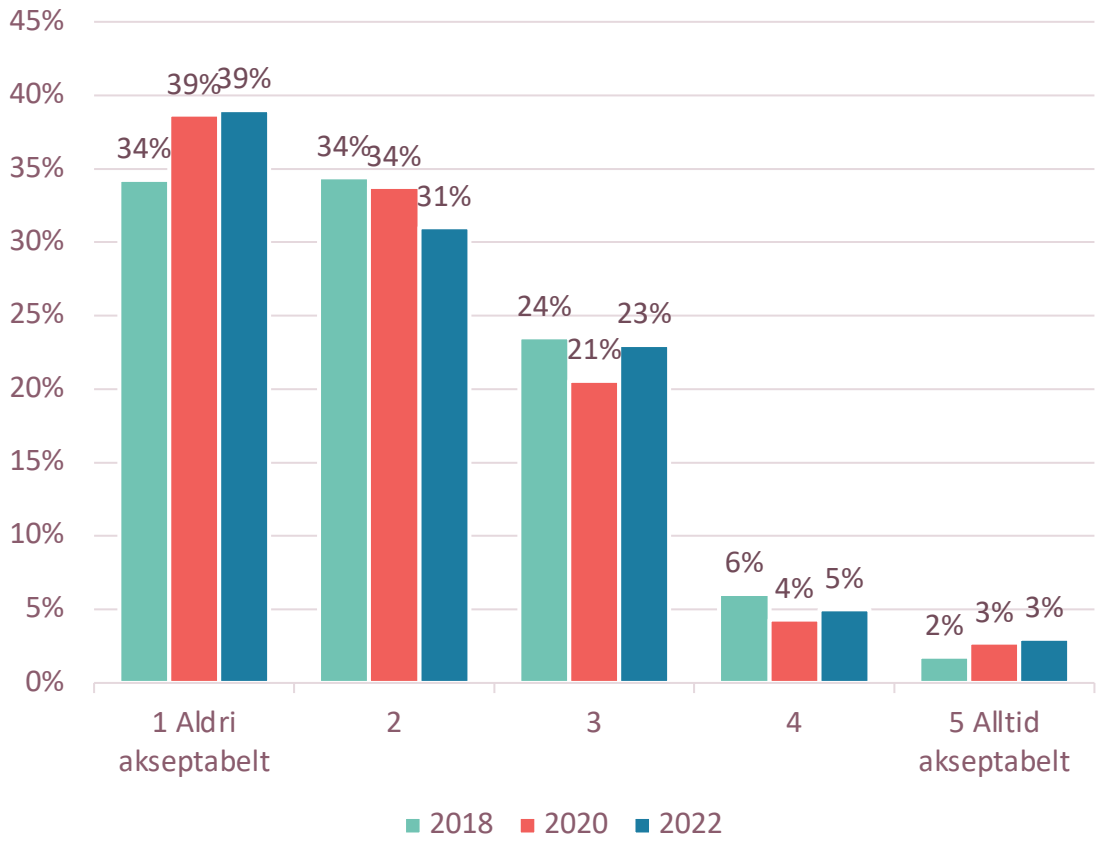

- 39 prosent mener at det aldri er akseptabelt å kjøpe eller tilby svart arbeid, opp fra 34 prosent i 2018 og på samme nivå som i 2020
  - Blant de under 30 år er det 23 prosent som mener det aldri er akseptabelt. Det er signifikant lavere enn de som er 40 år eller eldre. Nøyaktig det samme mønsteret som i 2020
- De som svarer verdiene 2 til 5 på spørsmålet (som ikke mener det aldri er akseptabelt), har fått spørsmål om hvilket beløp man mener det er akseptabelt å kjøpe svart for
- Snittbeløpet man mener er akseptabelt å kjøpe svart for er i snitt 20 778 kroner (ekstremverdi 1 000 000 holdt utenfor)
  - Median: 10 000 (identisk med 2020)
  - Typetall: 10 000 (identisk med 2020)
- Blant de med lav inntekt er snittet 13 563, for de med middels inntekt er det 16 332 og for de med høy inntekt er det 32 051
- Blant menn er snittet 24 221 mot kvinners snitt på 16 041

Sant og usant om svart arbeid

Nedenfor følger noen utsagn. Opplever du disse påstandene som i hovedsak sanne eller usanne? (n=2002)

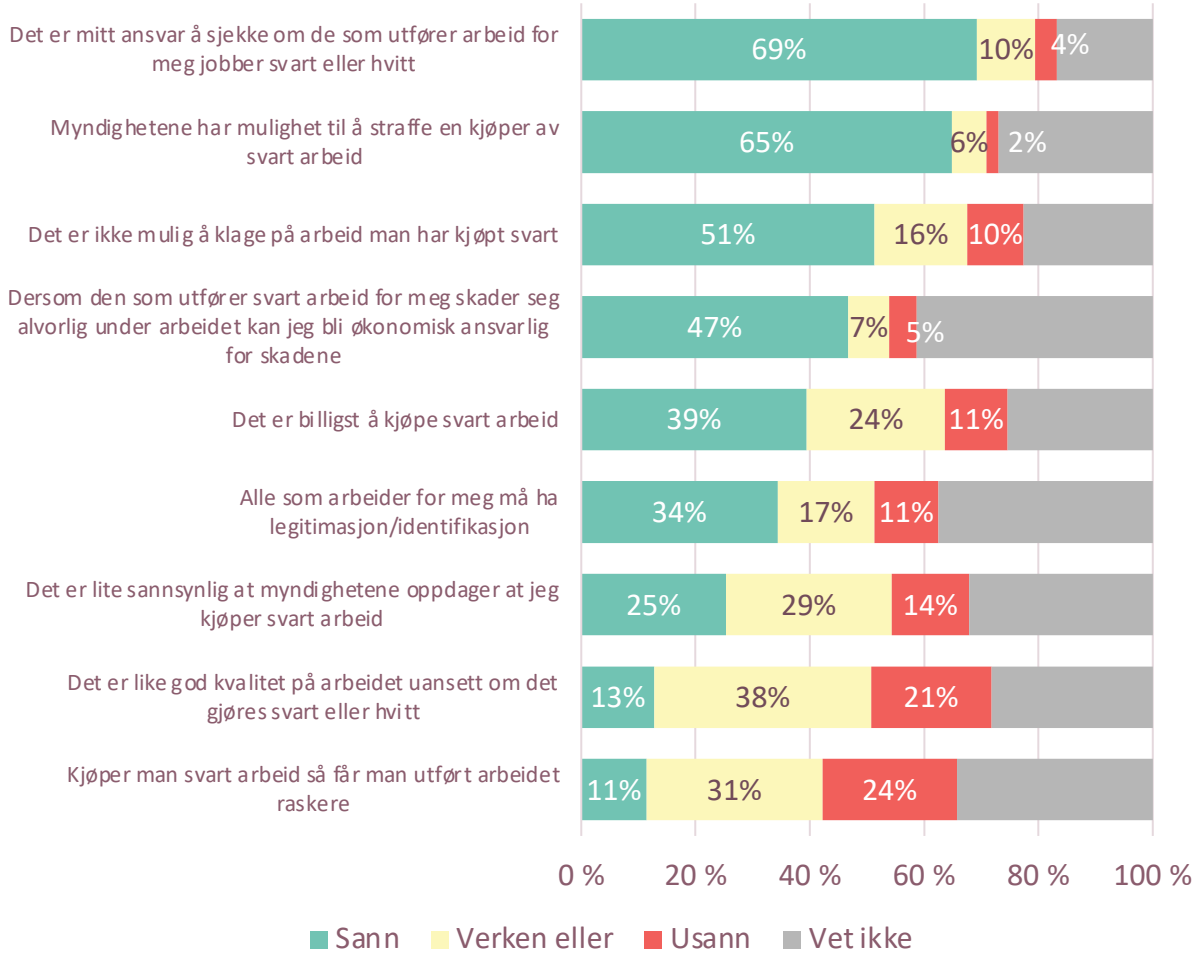

- 69 prosent mener det er sant at det er deres ansvar å sjekke at de som utfører arbeid jobber svart eller hvitt og 65 prosent mener det er sant at myndighetene kan straffe de som kjøper svart arbeid
- Det er store andeler som svarer vet ikke på flere av påstandene, og den er spesielt stor på påstanden at dersom den som jobber svart blir skadet, kan man bli økonomisk ansvarlig (41 prosent svarer vet ikke)

Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

Kjøper man svart arbeid truer man livsgrunnlaget til lovlydige firmaer

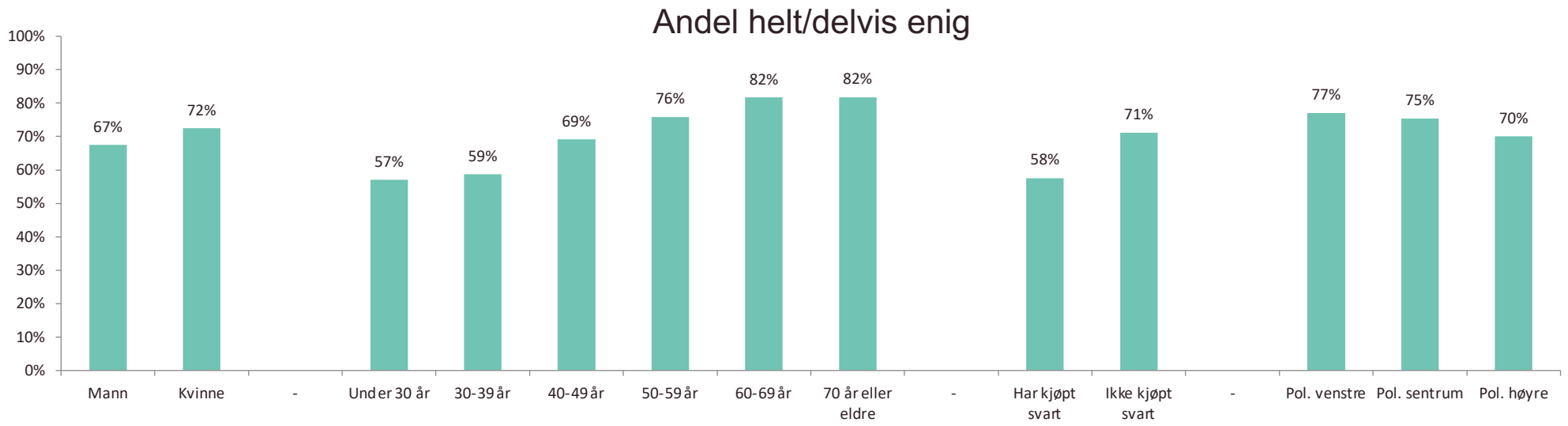

Å kjøpe svart arbeid føles galt, siden det strider mot lover og regler

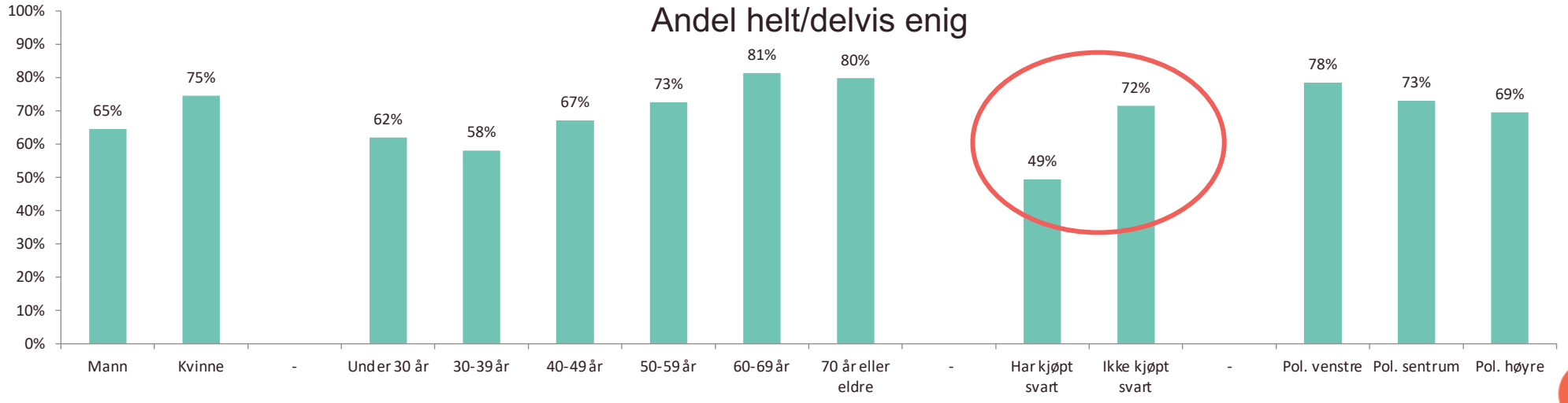

Holdninger knyttet til dimensjonen «Samfunnsansvar»

Skatter og avgifter er så høye at man tvinges til å bruke svart arbeidskraft

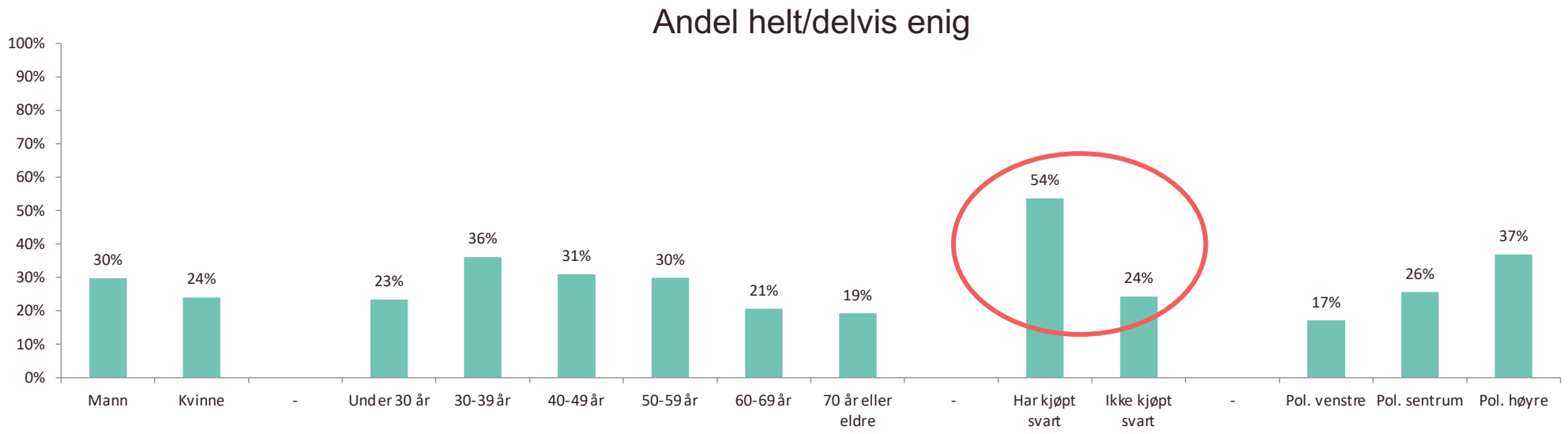

Det betyr ingenting for meg at den som jobber svart mister rettigheter som pensjonsopptjening og rett til sykepenger

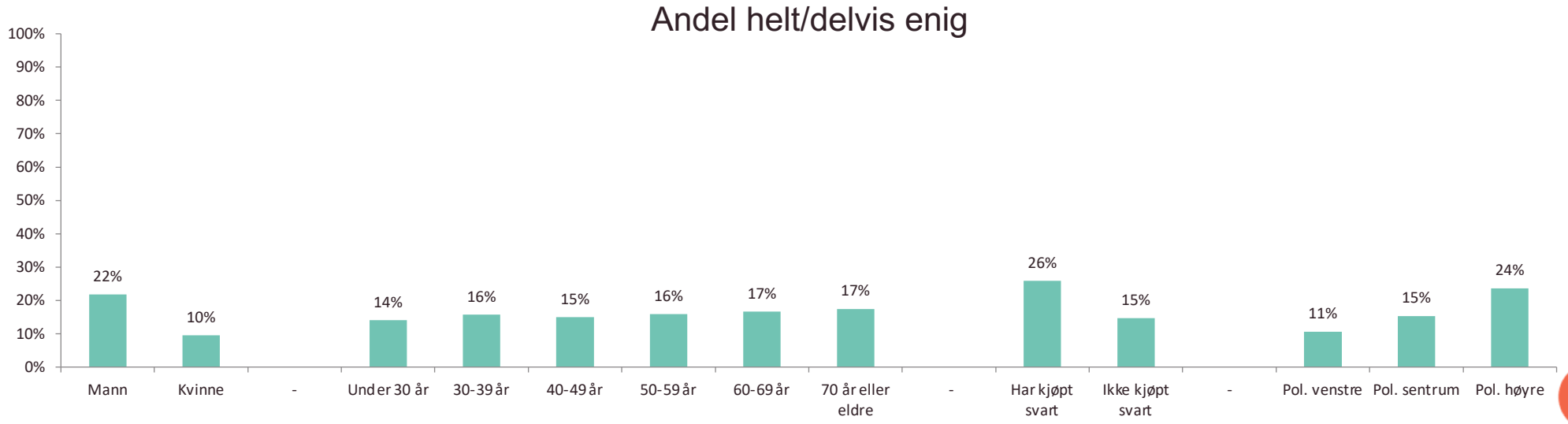

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Noe svart arbeid i private hjem er akseptert av samfunnet

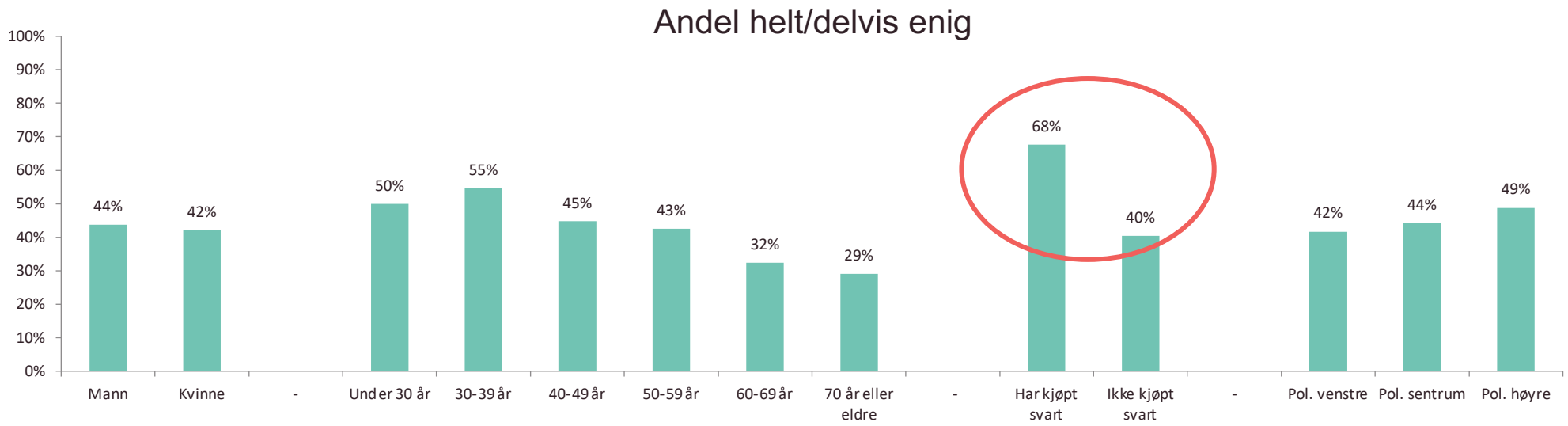

Hvis det er snakk om en liten jobb som det er vanskelig å få noen firma til å ta, er det greit at noen gjør den jobben svart

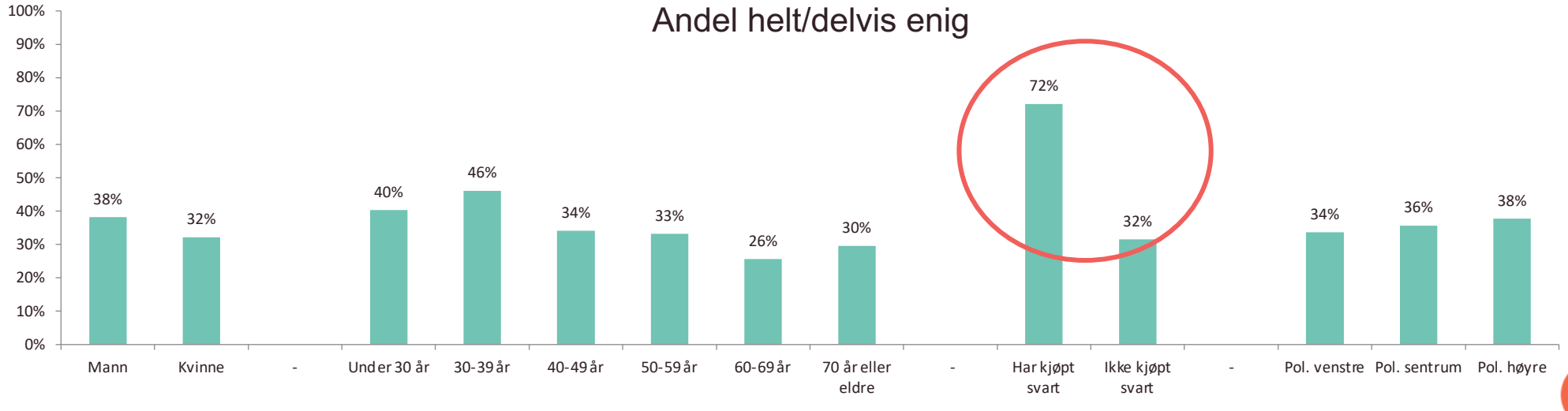

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Det er vanskelig å forstå at det må betales merverdiavgift når en bekjent som er håndverker utfører en jobb for meg

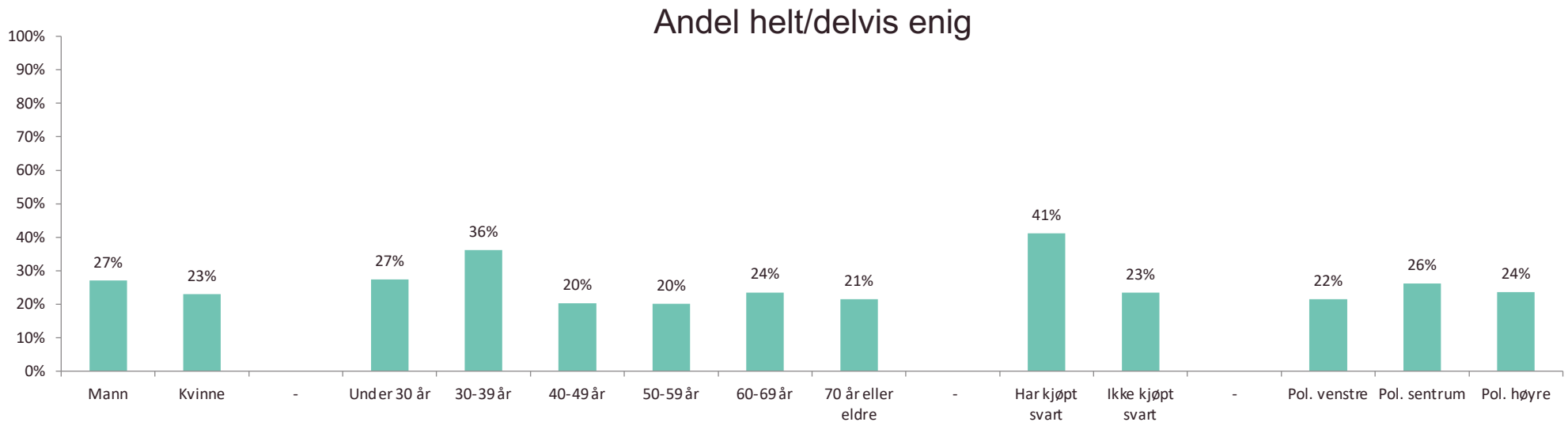

Svart arbeid er fordelaktig for både kjøperen og selgeren

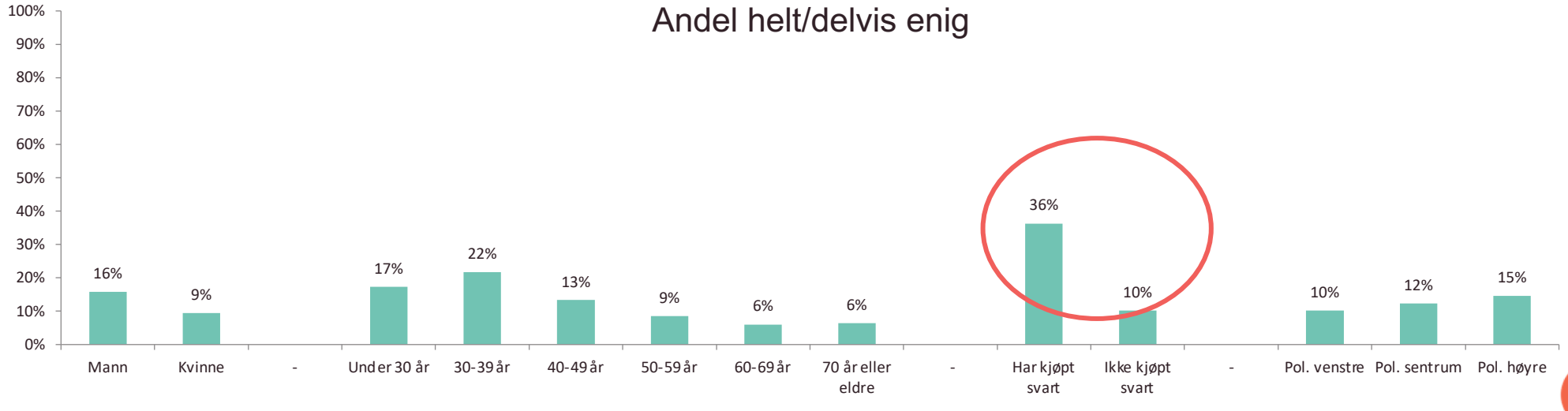

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Det er ganske vanlig å kjøpe svart i området jeg bor/har hytte i

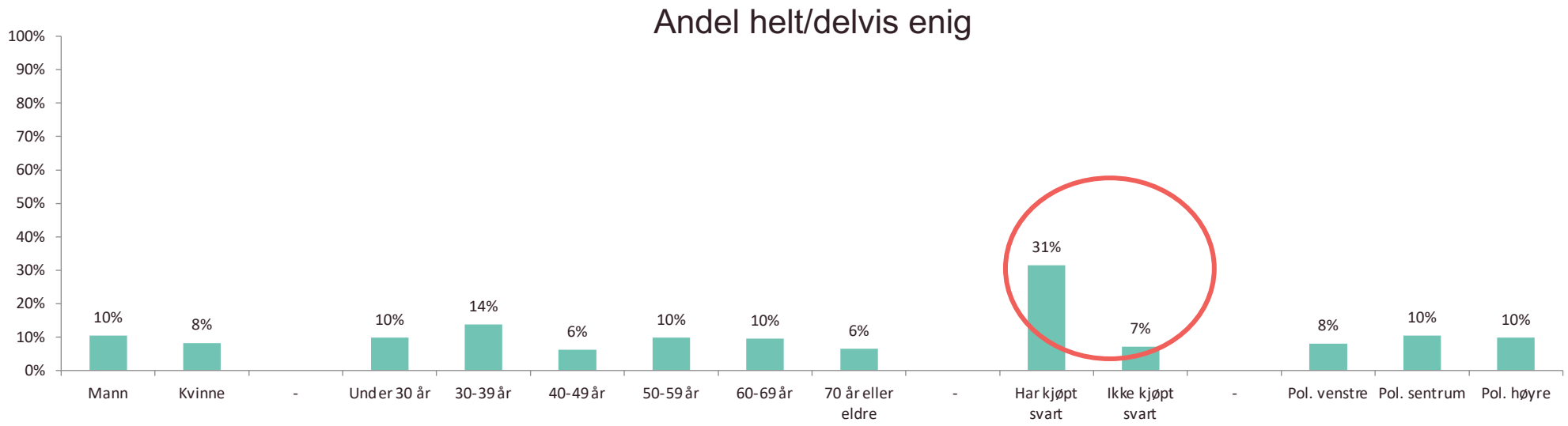

Jeg ville aldri innrømme overfor andre at jeg har kjøpt svart arbeid

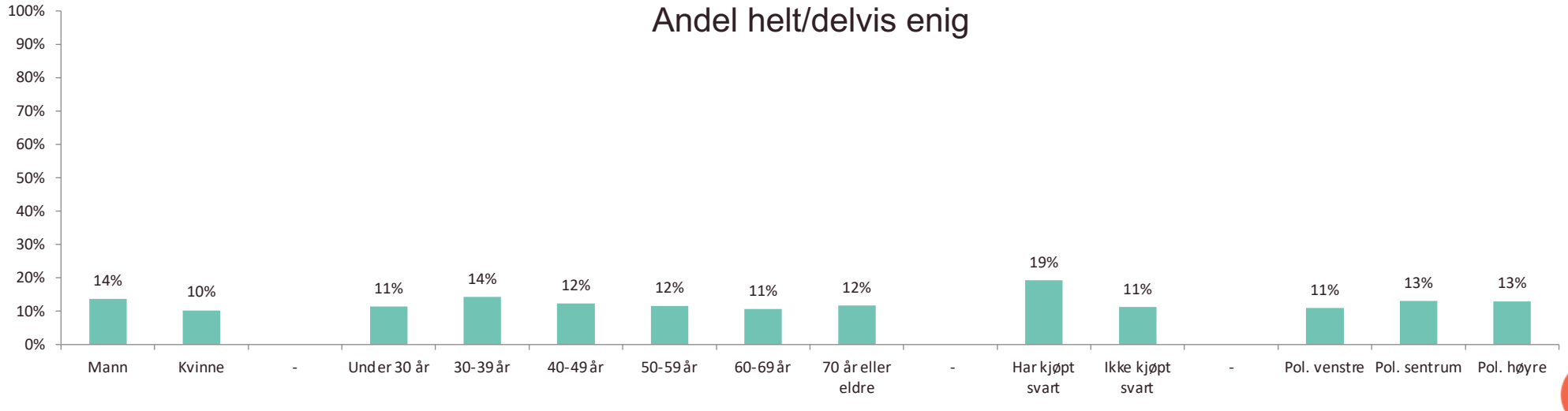

Holdninger knyttet til dimensjonen «Rasjonalitet»

Jeg kjøper svart når egen økonomi gjør det vanskelig å kjøpe hvitt

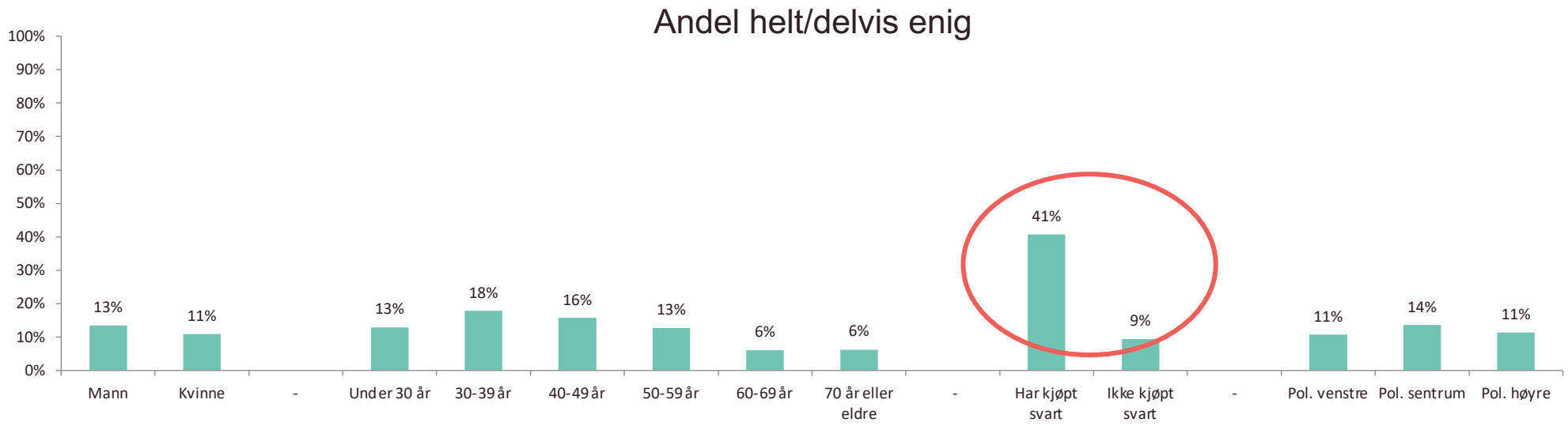

Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

I hvilken grad er du enig eller uenig i påstandene under?(n=2002)

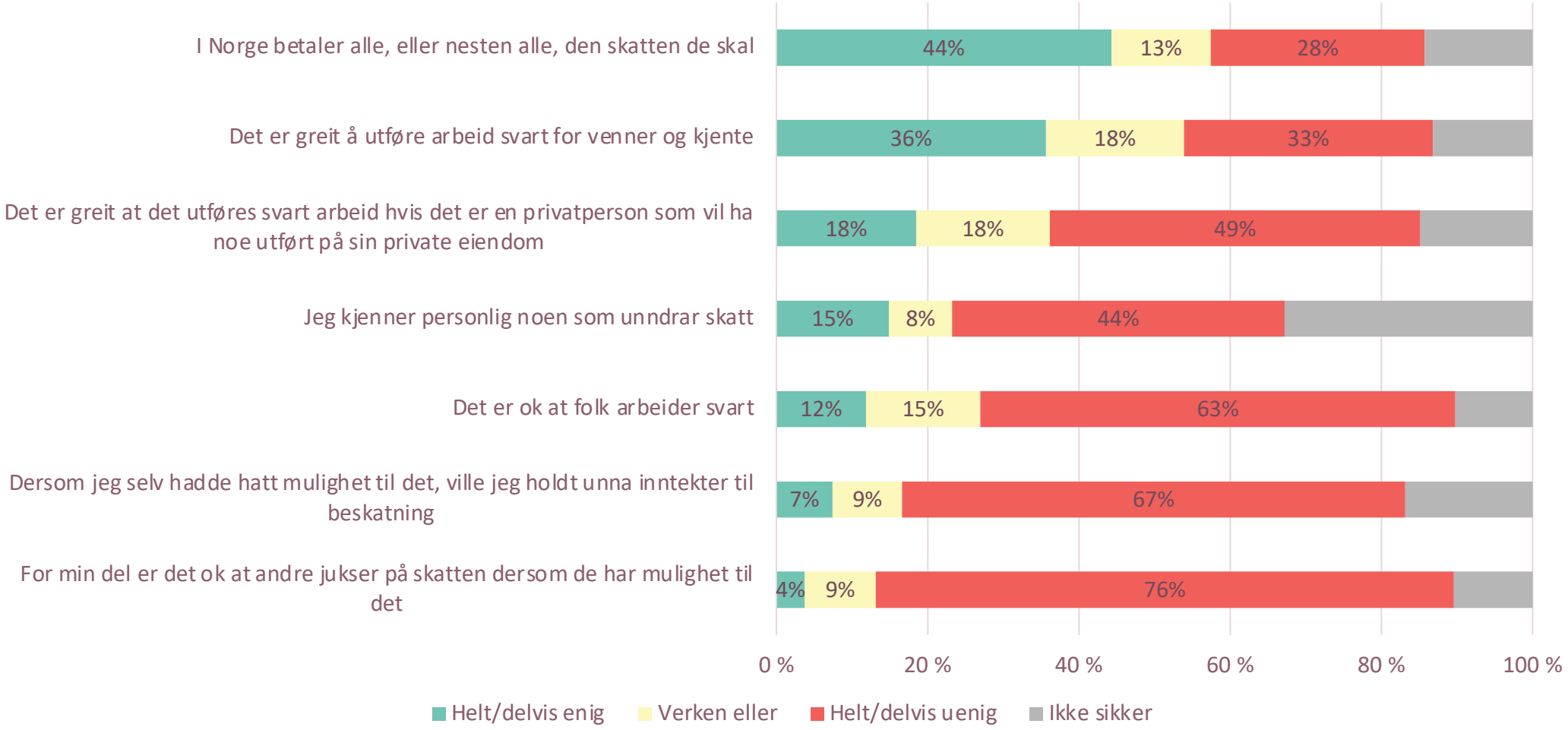

Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

I Norge betaler alle, eller nesten alle, den skatten de skal

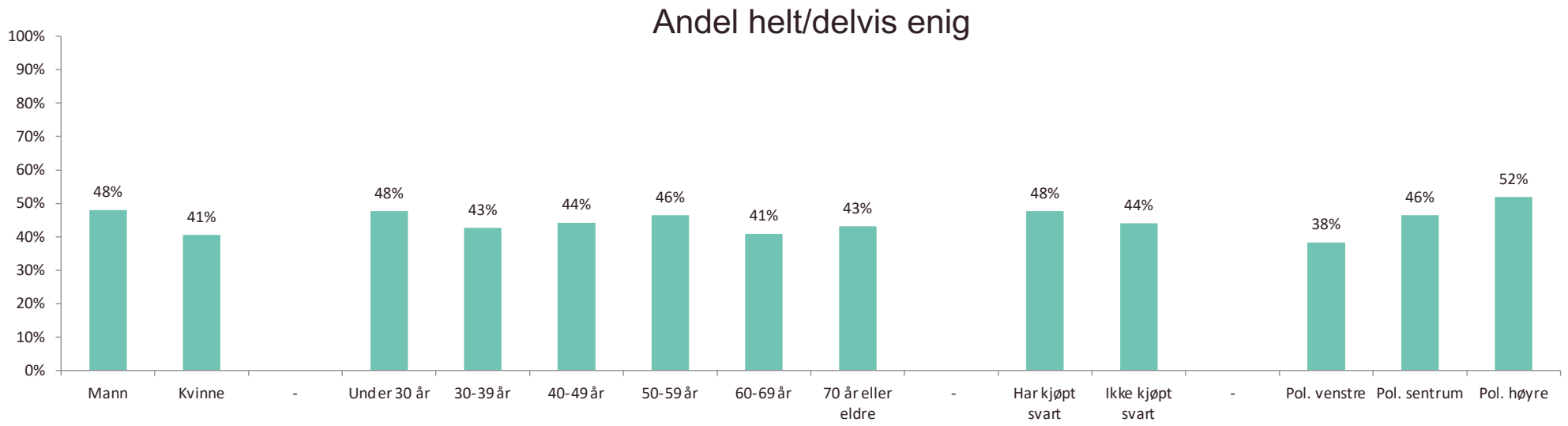

Det er greit å utføre arbeid svart for venner og kjente

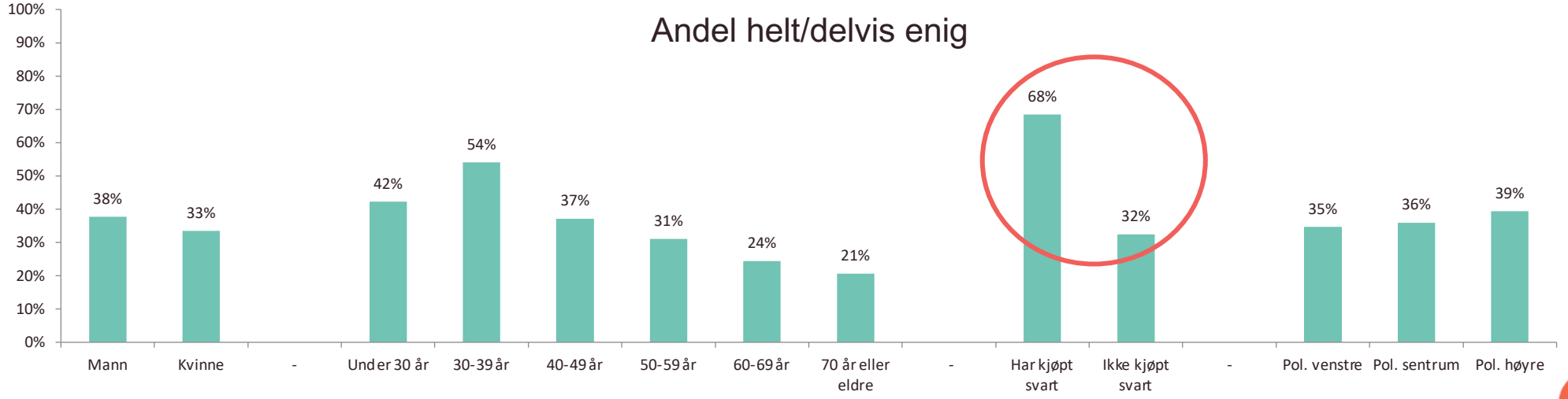

Holdninger knyttet til dimensjonen «Likegyldighet»

Jeg kjenner personlig noen som unndrar skatt

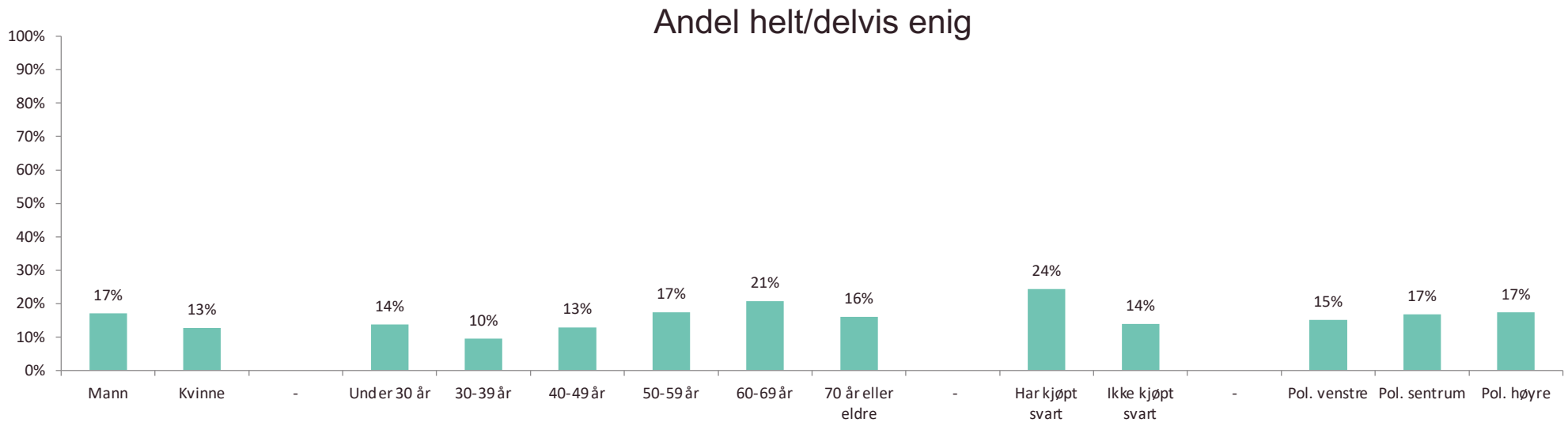

Det er greit at det utføres svart arbeid hvis det er en privatperson som vil ha noe utført på sin private eiendom

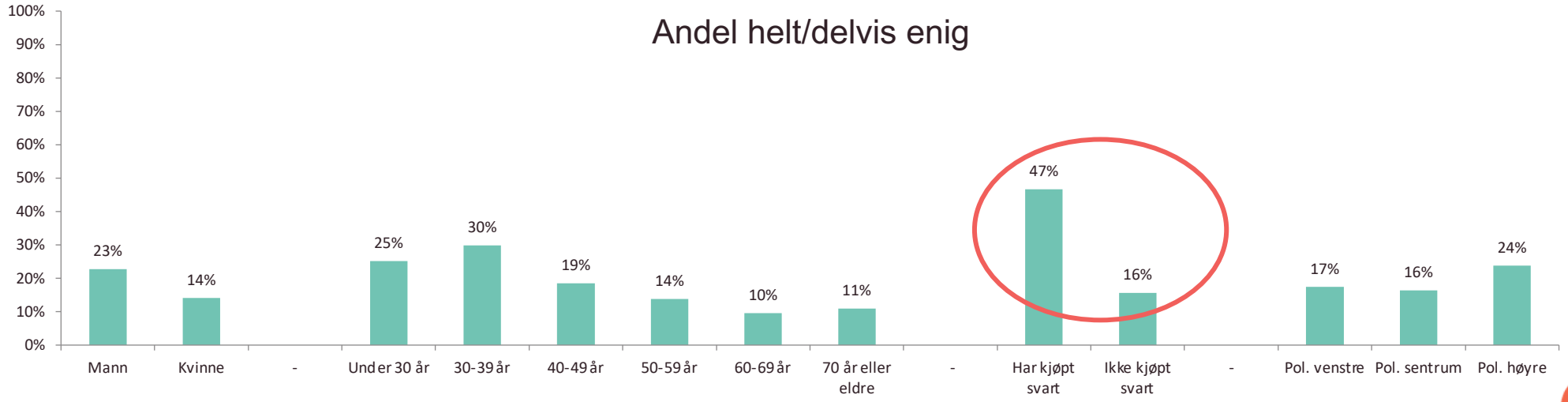

Sannsynlighet for å bli tilbudt svart arbeid

Hvor sannsynlig eller usannsynlig tror du at det er at du vil bli tilbudt svart arbeid i løpet av det neste året? (n=2002)

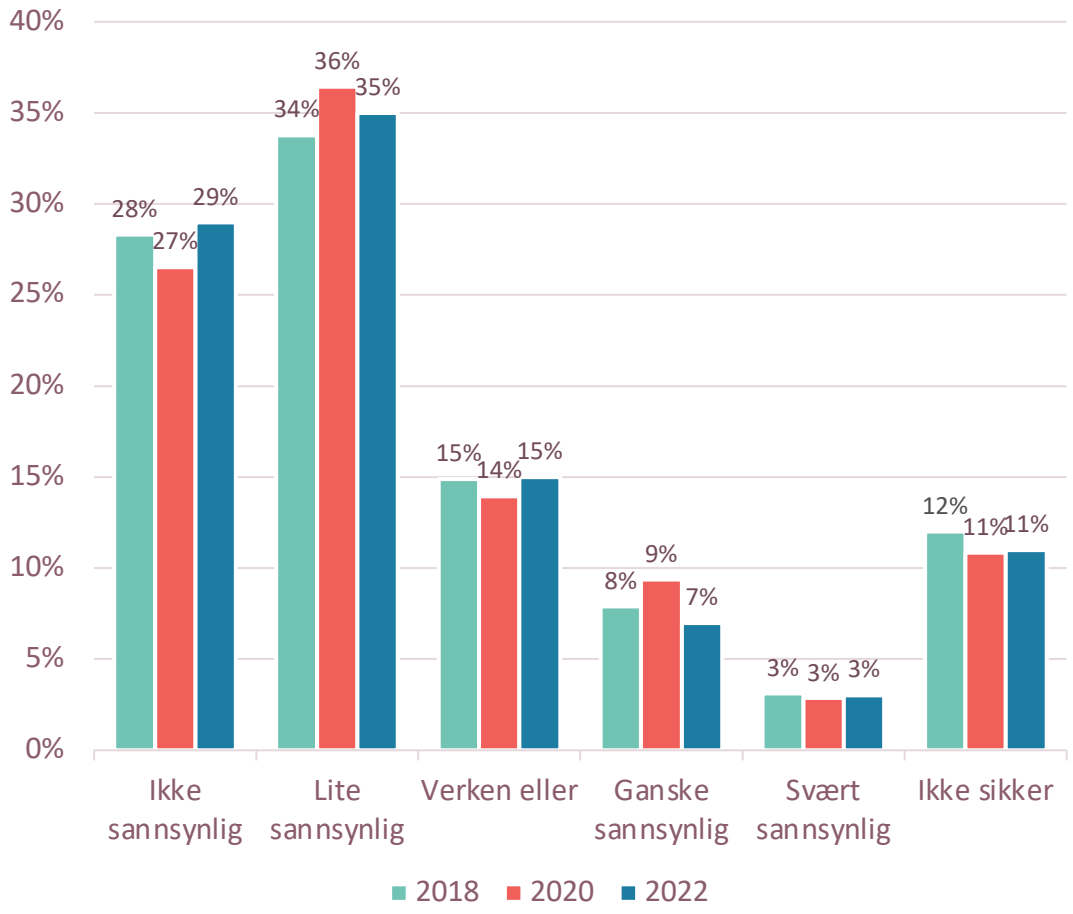

- 10 prosent mener det er ganske eller svært sannsynlig at de vil bli tilbudt svart arbeid i løpet av det neste året
- Som i 2020 er det de som er 60 år eller eldre mener det er mindre sannsynlig enn de i yngre aldersgrupper og kvinner svarer at det ikke er sannsynlig i større grad enn menn
- De som har kjøpt svart arbeid siste to år tror i større grad at det er sannsynlig at de blir tilbudt svart arbeid i framtiden

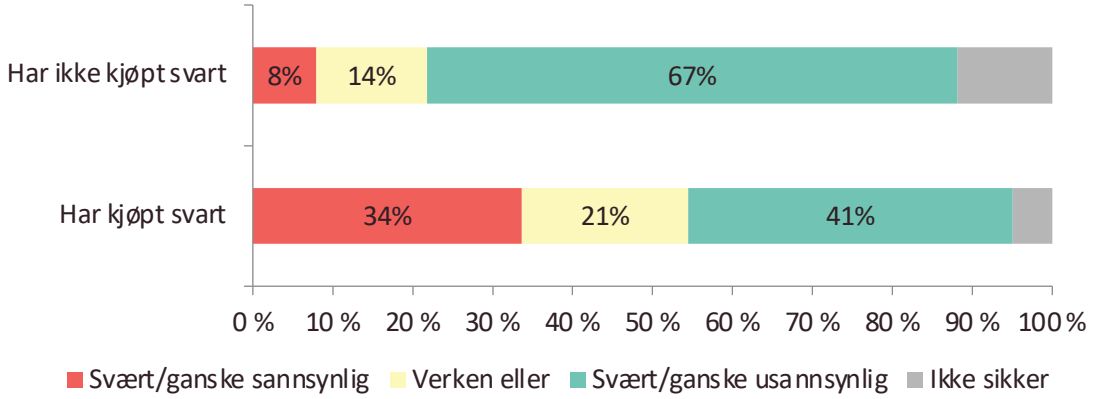

Sannsynlighet for å kjøpe svart arbeid

Hvor sannsynlig er det at du vil kjøpe svart arbeid dersom du blir tilbudt det i løpet av det neste året? (n=2002)

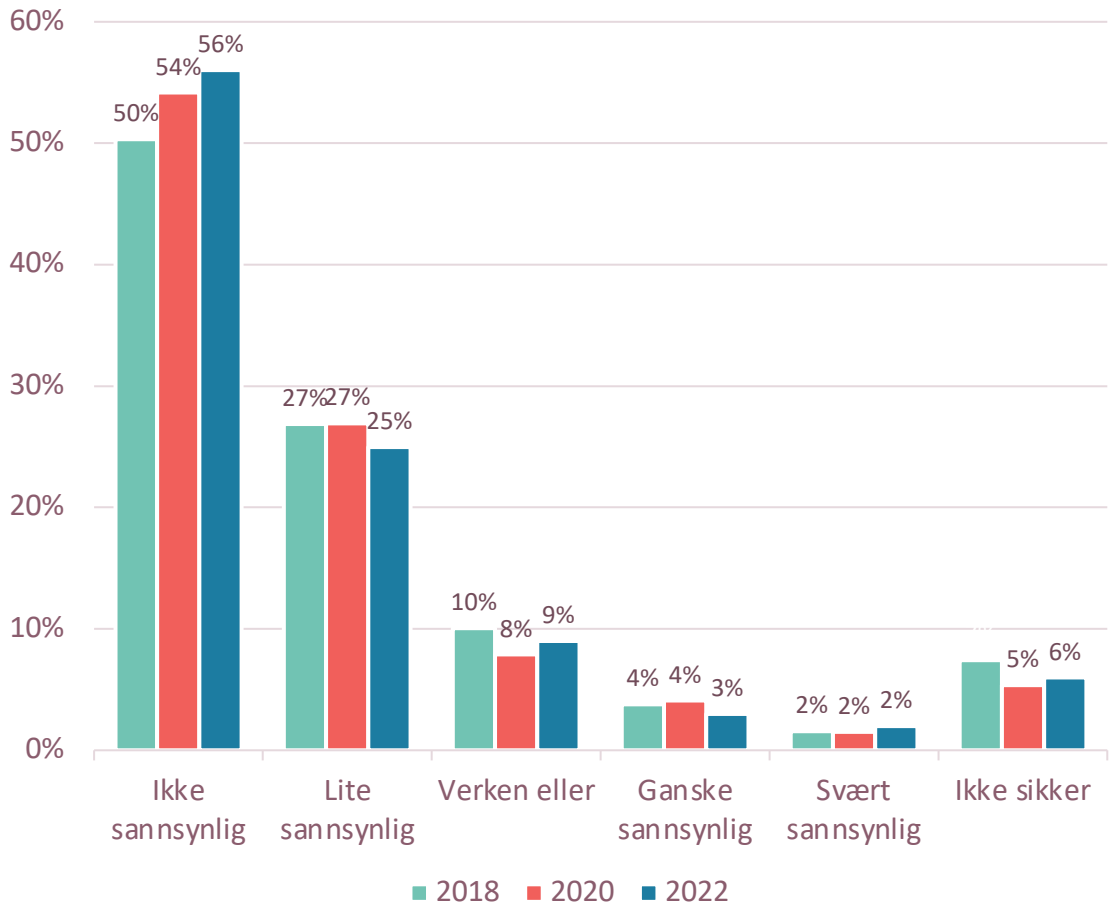

- Det er 5 prosent som ser det som ganske eller svært sannsynlig at de vil kjøpe svart arbeid i løpet av det neste året dersom de blir tilbudt det
- De som er over 50 år mener i mindre grad det er sannsynlig enn de under 30 og de som plasser seg selv til venstre politisk svarer ikke sannsynlig i større grad enn de som plasserer seg til høyre
- De som har kjøpt svart arbeid siste to år tror i større grad at det er sannsynlig at de vil kjøpe svart også i framtiden

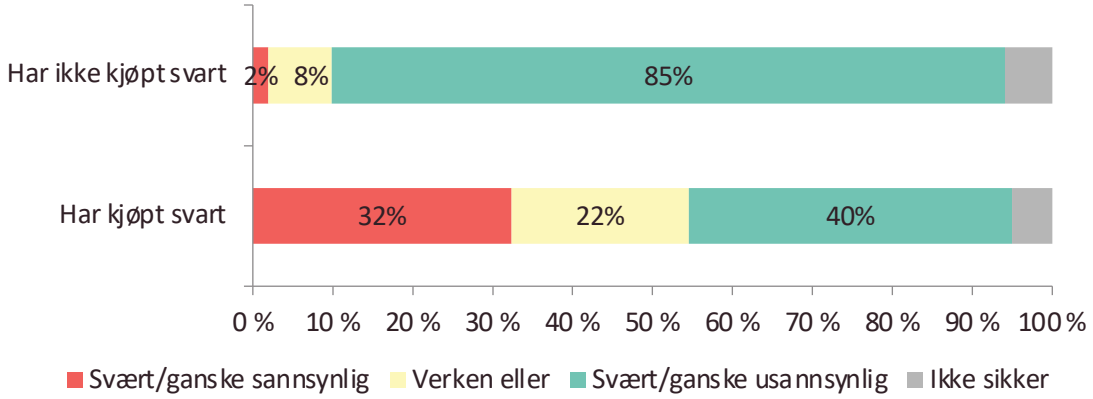

Opinion AS | Vulkan 16 | 0178 OSLO

www.opinion.no | hei@opinion.no | @opinionoslo

Opinion: